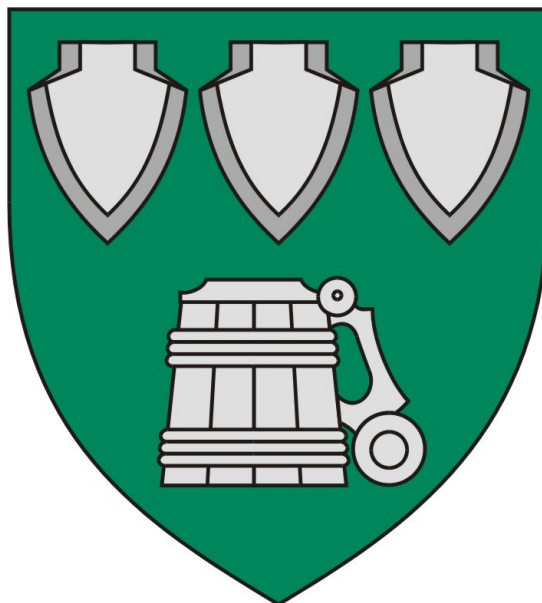

LISA

Kinnitatud Saku Vallavolikogu 21. aprilli 2022 määrusega nr 11

SAKU VALLA JÄÄTMEKAVA
2022–2026

SISUKORD

1. ÜLDINE JÄÄTMEKÄITUSPOLIITIKA.....	4
1.1. Jäätmealased õigusaktid ja riiklikud eesmärgid	4
2. SAKU VALLA JÄÄTMEKAVA 2018–2021 TÄITMINE	7
3. HETKEOLUKORRA KIRJELDUS	9
3.1. Jäätmete käitlemine ja kogumine	9
3.2. Korraldatud jäätmevedu	12
3.3. Jäätmete üleandmine.....	13
3.4. Jäätmekäitlusega seotud organisatsiooniliste aspektide ülevaade ja järelevalve.....	14
3.5. Jääkreostus.....	15
4. TEKKIVATE JÄÄTMETE KOGUSED LIIKIDE KAUPA.....	16
4.1. Jäätmete kogused Saku vallas.....	16
4.2. Pakendijäätmed.....	21
4.3. Biolagunevad jäätmed	23
4.4. Paber ja kartong	24
4.5. Suurjäätmed	24
4.6. Ohtlikud jäätmed	24
4.7. Probleemtoodete jäätmed	25
4.8. Rõivad ja tekstiil	26
4.9. Plast, klaas, metall ja puit	26
4.10. Ehitus- ja lammutusjäätmed	27
4.11. Tervishoiuasutuste jäätmed	27
4.12. Hinnang jäätmevoogude arengule tulevikus.....	28

5. JÄÄTMEHOOLDUSE RAHASTAMINE	30
6. KESKKONNATEADLIKKUS JA TEAVITUSKAMPAANIAD	31
7. SAKU VALLA JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID, ARENGUSUUNAD JA TEGEVUSED	32
7.1. Eesmärkide seadmine	32
7.2. Vajalikud jäätmehooldusrajatised.....	33
7.3. Jäätmete liigiti kogumise arendamine koos tähtaegadega	33
7.4. Jäätmetekke vältimine ning jäätmete ladestamise vähendamise plaan ja meetmed.....	37
7.5. Prügistamise vähendamise ja koristamise meetmed.....	37
7.6. Meetmed jäätmehoolduse eesmärkide saavutamiseks.....	38
8. JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISE MÕJU KESKKONNALE	40
9. JÄÄTMEKAVA UUENDAMINE	42
KASUTATUD MATERJALID	43
LISA 1	44
LISA 2	46

1. ÜLDINE JÄÄTMEKÄITUSPOLIITIKA

1.1. Jäätmealased õigusaktid ja riiklikud eesmärgid

Eesti jäätmealased õigusaktid põhinevad Euroopa Liidu raamdirektiividel:

- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2008/98/EC jäätmete kohta;
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 94/62/EÜ pakendi ja pakendijäätmete kohta.

Euroopa kaheksanda keskkonnavalase programmi suunised on järgmised:

- Vähendada liidus pöördumatult ja järk-järgult kasvuhoonegaaside heidet ning suurendada kasvuhoonegaaside sidumist looduslikes ja muudes neeldajates, et saavutada kasvuhoonegaaside heite vähendamise 2030. aasta eesmärk ja saada 2050. aastaks kliimaneutraalseks;
- Teha pidevaid edusamme kohanemis- ja vastupanuvõime suurendamisel ning kliimamuutuste suhtes haavatavuse vähendamisel;
- Liikuda taastava majanduskasvu mudeli poole, mille järgi saab planeet rohkem tagasi kui tarbitakse, lahutada majanduskasv ressursikasutusest ja keskkonnaseisundi halvenemisest ning kiirendada üleminekut ringmajandusele;
- Püüda saavutada nullsaaste eesmärk, milleks on tagada mürgivaba keskkond, sealhulgas õhk, vesi ja muld, ning kaitsta kodanike tervist ja heaolu keskkonnaga seotud riskide ja mõjude eest;
- Kaitsta, säilitada ja taastada elurikkust ning tugevdada looduskapitali, eelkõige õhu, vee, mulla ja metsa, magevee, märgalade ja mereökosüsteemide valdkonnas;
- Edendada keskkonnasäästlikkust ning vähendada tootmisest ja tarbimisest tulenevaid põhilisi keskkonda ja kliimat mõjutavaid survetegureid, eelkõige energeetika, tööstusarengu, hoonete ja taristu, liikuvuse ning toidusüsteemi valdkonnas.

Riigi jäätmekava aastateks 2014–2020 kehtivus on pikendatud 2022. aasta lõpuni. Jäätmekava kehtivust on otsustatud pikendada, kuna osa praeguses kavas seatud eesmärkidest on jätkuvalt aktuaalsed ja/või saavutamata. Samuti on hetkel käimas mitmed jäätmevaldkonnaga seotud analüüsid, mis valmivad hiljemalt sügiseks 2021 ja milles tehakse ettepanekuid jäätmevaldkonna põhjalikuks korrastamiseks. Lisaks valmib 2021. aasta lõpuks Eesti ringmajanduse tegevuskava dokument, mis toetab Eestis ringmajandusel põhineva ettevõtluse kujunemist aastaks 2035 ning mis on tihedalt seotud ka jäätmevaldkonnaga. Uus riigi jäätmekava valmib hiljemalt novembris 2022, sh viiakse läbi keskkonnamõju strateegilise hindamise protsess.

Riigi jäätmekava peaesmärk on jäätmekäitluse hierarhiat järgiv säästev jäätmehooldus. Jäätmekava strateegilised eesmärgid on püstitatud jäätmekäitluse hierarhiat silmas pidades.

I Strateegiline eesmärk – vältida ja vähendada jäätmeteket, sh vähendada jäätmete ohtlikkust.
II Strateegiline eesmärk – võtta jäätmed ringlusse või neid muul viisil taaskasutada maksimaalsel tasemel.

III Strateegiline eesmärk – vähendada jäätmetest tulenevat keskkonnariski, tõhustades muuhulgas seiret ning järelevalvet.

I strateegiline eesmärk on otseselt seotud jäätmetekke vältimise programmiga. Programm tugevdab Euroopa Liidu ja Eesti säästliku ressursikasutuse eesmärgi saavutamiseks vajalike meetmete koordineeritud rakendamist jäätmetekke vältimise ja esemete korduskasutuse kaudu. Programmi eesmärgiks on parandada Eesti majanduse ressursitõhusust ja edendada jäätmetekke vältimist, sh vähendada jäätmete ohtlikkust, et alandada loodusressursside kasutusest ja jäätmete käitlemisest tulenevat negatiivset mõju keskkonnale ja inimese tervisele. On oluline, et jäätmetekke vältimise meetmete rakendamisega oleks võimalik katkestada jäätmetekke ja majanduskasvu vaheline seos. Eesti kontekstis väljendub see eelkõige otsese seose vähendamisenä majanduskasvu ja jäätmetekke ning sellega seotud keskkonnamõju vahel. Jäätmete ohtlikkuse vähendamine tuleb tagada ohtlike ainete jäätmete hulka sattumise vältimisega ja jälgimisega, et taaskasutusprotsessis ei toodaks turule tagasi piiratud kasutusala või keelatud aineid.

Jäätmete taaskasutuse suurendamine peab toimuma ringlussevõttu eelistades. Taaskasutuse suurendamisele aitab kaasa optimaalne jäätmete kogumis- ja käitlusvõrgustiku arendamine ning teatud jäätmeliikidele jäätmetena eksisteerimise lakkamise kriteeriumide väljatöötamine.

III strateegilise eesmärgi elluviimiseks tuleb eelkõige parandada ohtlike jäätmete käitlusvõimalusi. Oluline on tagada ohtlike jäätmete riiklike käitluskeskuste järjepidevus (käitluskeskuste keskkonnanõuetele vastavuses hoidmine s.h. vajalike seadmete remondi jms teel), et vältida ohtlike jäätmete käitlemisel keskkonnariski.

Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2030 on riigi keskkonnanalase tegevuse kavandamise ja rahvusvahelise koostöö arendamise aluseks. Selle strateegia eesmärgiks on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonnavaldkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

Jäätmete osas on Eestil järgmised suundumused:

- Toodetes kasutatakse üha enam keskkonnasõbralikke ning lihtsasti taaskasutatavaid materjale. Suureneb olmejäätmete maht, kuid kuna samal ajal tegeldakse rohkem ka jäätmete sorteerimisega ja taaskasutamisega, on prügilatesse ladestatavate jäätmete kogus stabiliseerumas ning pigem hakkab see järk-järgult vähenema;
- Efektiivsemate põlevkivi põletustehnoloogiate ja alternatiivsete energiatootmise viiside rakendamine toob kaasa põlevkivijäätmete tekke vähenemise;
- Inimeste keskkonnateadlikkuse suurenemine aitab kaasa jäätmete sorteerimise tõhusamale rakendamisele, mis vähendab ka jäätmete ohtlikkust;
- Väheneb ehitus- ja lammutusjäätmete ladestamine prügilasse, kuna majanduslikku kokkuhoidu silmas pidades on püsijäätmetele leitud muid rakendusi;

- Põhimõtteid „tootja vastutab“ ning „saastaja maksab“ rakendatakse üha laiemalt;
- Prügilate keskkonnamõju väheneb, kuna vanad prügilad, mis ei vasta keskkonnakaitse nõuetele, suletakse ning uute ehitamisel kasutatakse keskkonnahoidlikke tehnoloogiaid.

Jäätmete osas on strateegias püstitatud järgmine eesmärk:

Aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust. Et jäätmete ladestamist vähendada, on esmaselt oluline vähendada märkimisväärselt jäätmeteket, kasutades sealjuures tõhusamalt loodusvarasid ja muid ressursse. Selleks on oluline katkestada seosed ühelt poolt jäätmetekke ja loodusvarade kasutamise ning teiselt poolt majanduskasvu vahel, st majanduskasv ei tohi põhjustada loodusvarade kasutamise ja jäätmekoguste ning negatiivse keskkonnamõju suurenemist. Teiseks on oluline suurendada jäätmete sortimist, taaskasutamist, sh ringlussevõttu, et vähendada kõrvaldatavate jäätmete kogust miinimumini. Oluline on ka vähendada jäätmete ohtlikkust ning ohtlike ainete sisaldust jäätmetes, see ühtlasi väldib jäätmete käitlemisel õhku, vette ja pinnasesse sattuvate heitkoguste suurenemist.

Jäätmekava koostamisel on lähtutud järgmistest olulistest põhimõtetest: jäätmehierarhia järgimise põhimõte (vältida jäätmeteket nii palju kui võimalik, toetada korduskasutust, võtta jäätmeid ringlusesse ja taaskasutada muul viisil ning ladestada prügilasse võimalikult vähe jäätmeid), saastaja maksab põhimõte, laiendatud tootjavastutuse põhimõte, iseseisvuse ja läheduse põhimõte.

2. SAKU VALLA JÄÄTMEKAVA 2018–2021 TÄITMINE

Saku valla jäätmekava võeti vastu 2017. aastal. Jäätmekavaga seati eesmärgiks jäätmetekke vähendamine, jäätmete taaskasutamise suurendamine, tekkivate jäätmete ohtlikkuse vähendamine, järelevalve tõhustamine ja keskkonnateadlikkuse suurendamine. Tabelis 1 on toodud Saku valla jäätmekava 2018–2021 tegevused ning antud hinnang tegevuste elluviimisele.

Tabel 1. Ülevaade Saku valla jäätmekava 2018–2021 täitmisest

Tegevus	Kokkuvõtlik hinnang tegevuse elluviimisele
Jäätmehoolduse korraldamise pikaajaline planeerimine	
Saku valla jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide kehtestamine ja ajakohastamine.	Uus jäätmehoolduseeskiri võeti vastu 22.08.2019. a.
Elanike pidev teavitamine nõuetekohasest jäätmete käitlemisest ja jäätmehoolduse korraldusest.	Jäätmealast infot jagatakse kohalikus ajalehes ja sotsiaalmeedias. 2021. a jaanuaris saadeti igasse postkasti jäätmete liigiti kogumise juhend Saku vallas. Juhend on saadaval ka vene keeles. Samuti valmis uus pakendijäätmete liigiti kogumise juhend. Saku valla keskkonnanädala raames toimub jäätmetekke vähendamisele ja jäätmete liigiti kogumisele suunatud infopäev.
Külavanematele ning korteri- ja aiandusühistu juhatuste liikmetele suunatud infopäevade korraldamine koostöös jäätmekäitlejate ja taaskasutusorganisatsioonidega.	Ragn-Sells AS tutvustas kortermajadele süvamahuteid. Planeeritud infopäevad jäid eriolukorra tõttu ära.
Vallavolikogu liikmetele, vallavalitsuse töötajatele, koolide, lasteaedade ja teistele valla allasutuste töötajatele info/õppepäevade korraldamine koostöös jäätmekäitlejate ja taaskasutusorganisatsioonidega.	Eriolukorra tõttu jäi ära vallavolikogu ja -valitsuse õppereis. Terakese lasteaed käis 2019. a. Ragn-Sells AS sortimiskeskuses.
Koostöös kooliõpilastele ja lasteaialastele suunatud keskkonna ja jäätmehooldusalaste projektide läbiviimine.	Saku Gümnaasiumis viidi 2020. a sügisel läbi jäätmete liigiti kogumise õppeprojekt.
Korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks teenuste kontsessiooni korraldamine. Korraldatud jäätmeveo perioodi lõppemise ajaks valitakse järgmiseks perioodiks jäätmevedaja.	2020. a lõpus viidi läbi uus hange ning 2021. aastast on Saku vallas uus jäätmevedaja (Ragn-Sells AS).
Seire- ja järelevalvesüsteemi tõhustamine	
Pidev kontroll korraldatud jäätmeveo raames tühisõite saavate ja mitteliitunud kinnistuomanike üle.	Jäätmehoolduse üle on kontrolli tõhustatud. Uue vedajaga uueneb pidevalt ka jäätmevaldajate register ning infovahetus on tõhusam.
Jäätmevaldajate registri täiendamine ja andmevahetuse tõhustamine jäätmevedajaga.	Kõik korraldused ja omanike andmed kantakse registrisse. Toimub andmevahetus jäätmevedajaga.
Koostöö tegemine Keskkonnainspektsiooni, politsei ja naaberomavalitsustega rikkumiste info vahetamiseks, et järelevalve toimiks efektiivselt. Elanike kaasamine järelevalvesse puhtama keskkonna saavutamiseks.	Koostöö toimib.

Elanike keskkonnateadlikkuse tõstmine jäätmetekke vähendamiseks	
Saku valla kodulehel ja ajalehes jäätmetekke vähendamise ja korduskasutuse võimaluste kohta käiva info edastamise. Elanike jaoks tagatakse asjakohase info kättesaadavus kuidas saab igaüks oma kodumajapidamises kaasa aidata jäätmetekke vähendamisele.	Kodulehel olev info on ajakohane. Aastate jooksul on kodulehel olevat infot pidevalt täiendatud.
Jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamine	
Uue jäätmejaama rajamine Saku alevikku aastaks 2019-2020.	Saku jäätmejaam on rajatud, avati aprillis 2020. a
Jäätme punkti rajamine Kiisa alevikku 2018. aasta jooksul.	Kiisa jäätme punkt on rajatud, avati augustis 2019. a.
Pakendijäätmete kogumisvõrgustiku täiendamine. Pakendikoti kasutusvõimaluste suurendamine erinevate külade liitmisega ja elanike teavitamisega. Erinevate suuremate mehitamata kogumispunktide loomine koostöös jäätmekäitlejate ja taaskasutus-organisatsioonidega.	Pakendijäätmete kogumisvõrgustikku on täiendatud, lisatud on mitmeid avalikke kogumispunkte. Pakendikoti võimalus lisati korraldatud jäätmeveo hulka.
Erinevate kogumisringide korraldamine.	Korraldatud on eterniidijäätmete kogumisringe, mis on olnud väga edukad.
Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamine	
Liigiti kogutud ehitusjäätmete võimalikult soodne ja mugav üleandmine. Sorteeritud ehitusjäätmete äraandmise võimaluse loomine jäätmejaamas.	Liigiti kogutud jäätmeid on võimalik Saku jäätmejaamas soodsamalt üle anda (nt puit, tellised ja betoon, plast, klaas, asbest, metall).
Ehitusjäätmete ohtlikkuse vähendamine. Võimalus ohtlikke jäätmeid mugavalt üle anda ning propageerida, et nt värvijäätmete puhul rakendataks säästlikku tarbimist ja taaskasutust.	Saku jäätmejaamas ja Kiisa jäätme punktis saab ohtlikke jäätmeid üle anda, kusjuures piirkoguseid ei rakendata.

3. HETKEOLUKORRA KIRJELDUS

3.1. Jäätmete käitlemine ja kogumine

Saku valla korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmetest (segaolme, biojääde, paber ja kartong, segapakend ning suurjäätmed) on täpsemalt kirjas järgmises alapunktis 3.2. Liigiti kogutud jäätmeid saab üle anda ka jäätmekäitluskohtadesse ning avalikesse kogumispunktidesse.

Pakendijäätmete kogumis- ja käitlussüsteem

Praegu rakendatakse Eestis kolme tüüpi pakendijäätmete kogumissüsteemi:

- Avalike jäätmemahutite süsteem, mille kaudu kogutakse erinevaid pakendimaterjale kokku avalike kogumiskohtade kaudu.
- Kohtkogumissüsteem, kus igal eramajapidamisel või kortermajal on isiklik pakendikott või pakendijäätmete kogumismahuti.
- Tagatisrahasüsteemis kogutakse korduskasutuspakend (nt klaas- ja PET- pudelid) ja ühekorrapakend (eelkõige plastpudelid ja alumiiniumpurgid) kokku kogumispunktide kaudu.

Hinnanguliselt tekib inimese kohta aastas 176 kg pakendijäätmeid. Pakendi ringlussüsteemi tegevust suunab kohalik omavalitsus oma haldusterritooriumil, arvestades tootjate ja turustajate ning tarbijate seisukohti. Kohalik omavalitsus määrab kindlaks oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid.

Käesoleval hetkel on Saku valla territooriumil 56 avalikku pakendijäätmete kogumiskohta. Pakendijäätmete kogumiseks on Saku Vallavalitsus sõlminud koostöölepingu Eesti Pakendiringlus MTÜ-ga, Tootjavastutusorganisatsioon OÜ-ga (edaspidi TVO) ja Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ-ga (edaspidi ETO). Pakendijäätmete kogumise eest vastutavad tootjavastutusorganisatsioonid.

Pakendiseaduse § 17¹ kohaselt peab taaskasutusorganisatsioon tagatisrahata pakendijäätmete kogumisel tagama, et kogumiskohtade tihedus oleks järgmine:

- kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 1000 elanikku ühel ruutkilomeetril – vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 500 meetri raadiuses;
- kui tiheasustusega alal on asustustihedus rohkem kui 500 elanikku ühel ruutkilomeetril – vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses;
- kui asustustihedus on alla 500 elaniku ühel ruutkilomeetril – kohaliku omavalitsuse territooriumil paiknevates asulates, arvestusega üks kogumiskoht 500 elaniku kohta.

Tiheasustusega alad on määratud Saku valla üldplaneeringuga. Kuna rahvaarv kasvab iga aastaga, siis muutub ka pakendiseaduse järgi nõutud pakendijäätmete kogumiskohtade arv.

Pakend (pandipakend), millele on määratud tagatisraha, tuleb lõppkasutaja või tarbija poolt tagastada müügikohta või selle vahetus läheduses selleks ettenähtud kohta (taarapunkti, taaraautomaati). Tagatisrahaga pakendeid saab tagastada Saku aleviku Konsumi, Selveri, Rimi ja Rocco kaupluse juures asuvasse taaraautomaati. Kiisa alevikus saab pandipakendi tagastada A&O kaupluse juures asuvasse taaraautomaati.

Saku vallast kogutud pakendijäätmed suunatakse edasi taaskasutusse, olenevalt jäätmete kvaliteedist lähevad need ringlusesse kas materjalina või toormena energiasse. Taaskasutusorganisatsioonidest saadud info kohaselt suunatakse taaskasutusse 50-90 % kogutud pakenditest. Ülejäänud osa moodustavad pakendimahutitesse pandud olme- või ehitusjäätmed, mida taaskasutada ei saa. Kõige suurema taaskasutusprotsendiga on klaaspakend.

Ohtlike jäätmete kogumis- ja käitlussüsteem

Jäätmeseaduse § 65 lõike 2 kohaselt korraldab kohaliku omavalitsuse üksus oma haldusterritooriumil kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumist ja nende üleandmist jäätmekäitlejale. Kodumajapidamises tekkinud ohtlikud jäätmed saavad Saku aleviku elanikud üle anda kas Saku jäätmejaama (värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud, reostunud pakendid, kodukeemia, pestitsiidid, lahustid, happed, leelised, vanaõli, õli ja rasv, õlifiltrid, ravimid, patareid ja akud, päevavalguslambid) või Kiisa jäätmepunkti (värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud, reostunud pakendid, kodukeemia, lahustid, vanaõli, õli ja rasv, õlifiltrid, patareid ja akud, päevavalguslambid).

Kõlbmatud ravimid võib viia ka lähimasse apteeki. Juriidiline isik ja füüsilisest isikust ettevõtja ning asutus, kelle tegevuse tulemusena tekivad ohtlikud jäätmed, peab tagama oma territooriumil ohtlike jäätmete kogumiseks mõeldud kogumismahutite olemasolu.

Probleemtoodete kogumis- ja käitlussüsteem

Probleemtoodete kogumis- ja taaskasutussüsteem toimub läbi probleemtooteregistri (PROTO), kuhu tootja peab ennast registreerima ja regulaarselt andmeid esitama. Üldjuhul on tootjale kehtestatud kohustus probleemtooteid vastavalt märgistada ning samuti teavitada avalikkust, sh lõppkasutajaid, probleemtoodetest tekkinud jäätmete kogumise ja taaskasutamise toimimisest. Tootja võib valida, kas ta täidab eespool nimetatud kohustused individuaalselt või annab oma kohustused üle tootjate ühendusele ehk tootjavastutusorganisatsioonile.

Alates 26. septembrist 2008. a peavad kõik akude ja patareide tootjad varustama oma tooteid turustavad kauplused ja muud müügikohad kogumismahutitega, kuhu tarbijad saavad kasutatud patareid ja akusid üle anda. Patareide ja akujäätmete tagastamine on tasuta. Patareide kogumiskastid asuvad Saku jäätmejaamas ja Kiisa jäätmepunktis, Saku aleviku kauplustes Konsum, Rimi, Selver ja Rocco, Kiisa aleviku kaupluses A ja O, Roobuka kaupluses Meie Toidukaubad, Tõdva Coop kaupluses.

Vanarehve saab üle anda Saku jäätmejaama. Samuti võtavad vanarehve vastu suur osa rehvide müügiga tegelevaid ettevõtteid, kui samast ettevõttest ostetakse uued rehvid.

Elektri- ja elektroonikaseadmed (sealhulgas külmkapid, elektripliidid, pesumasinad ja telerid) ning neist tekkinud jäätmed tuleb anda üle elektri- või elektroonikaseadmete tootja määratud

kogumiskohta, Saku jäätmejaama, Kiisa jäätmepunkti uue toote ostmisel vastavasse müügikohta, vastavat keskkonnakaitseluba omavale isikule.

AS Ragn-Sells andmetel saadeti Saku valla jäätmekäitluskohtadest kogutud patareid, akud ja päevavalguslambid taaskasutusse; värvijäätmetest, lahustitest, ohtlikke aineid sisaldavast puidust, pesuainetest ja reostunud pakenditest tehakse jäätmekütust; pestitsiidid hävitatakse ja leelised neutraliseeritakse.

Aia- ja haljastujäätmete kogumis- ja käitlussüsteem

Aia- ja haljastujäätmete põletamine on keelatud (va puit ja oksad). Biolagunevad aia- ja haljastujäätmed võib kompostida oma kinnistu piires või anda üle Saku jäätmejaama. Saku jäätmejaamas võetakse ühe päeva jooksul ühelt inimeselt tasuta vastu kuni 2 m³ oksti ja kuni 600 liitrit biolagunevaid aia- ja haljastujäätmeid. Kevadel ja sügisel toimuva aiapäätmete kampaania jooksul saavad elanikud Saku jäätmejaama tasuta tuua piiramatus koguses aiapäätmeid. Oksti saab tasuta üle anda ka Männiku külas asuvale kogumisplatsile (Männiku depoo kinnistu), kus teenust osutab SLG Energy OÜ või Tallinnas ASEN OÜ-le.

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumis- ja käitlussüsteem

Saku vallas tuleb ehitus- ja lammutusprahi käitlemise küsimused lahendada juba ehitise projekteerimise etapis. Ehitus- ja lammutustööde lõpetamisel tuleb esitada Saku Vallavalitsusele tekkinud jäätmete käitlemist või üleandmist tõendavad dokumendid.

Ohtliku ehitusprahi hulka kuuluvad asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid, värvid, lakid, liimid, naftajääke sisaldavad jäätmed, ohtlikke aineid sisaldavad kivid ja pinnas. Ohtlik ehituspraht, sealhulgas ohtlikke jäätmeid sisaldavad ehitusmaterjalid, tuleb üle anda isikule, kellele on väljastatud vastav keskkonnakaitseluba, või üle anda jäätmejaama.

Saku jäätmejaamas võetakse tasu eest vastu ehitus- ja lammutusprahti, elanikelt tasuta liigiti kogutud ehitus- ja lammutusprahti (betoonijäätmed ja kivid, klaas kuni 1 m³, metall, plast kuni 0,5 m³). Väljaspool Saku valda asuvatest asutustest võtavad ehitus- ja lammutusprahti vastu Tallinna linna jäätmejaamad ja Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus AS.

Tervishoiuasutuste jäätmete kogumis- ja käitlussüsteem

Teravad ja torkivad jäätmed, nagu nõelad, skalpelliterad, ampullikillud, kasutatud katseklaasid, tilkinfusioonivoolikute teravad osad, tuleb koguda läbitorkekindlast materjalist kindlalt suletavasse vastavalt tähistatud kanistrisse, millel on markeering „Teravad ja torkivad jäätmed” ja tervishoiu või veterinaarteenust osutava asutuse nimi ning pakkimiskuupäev. Teravate ja torkivate jäätmetega täidetud kanistrid tuleb kord kvartalis või kord poole aasta jooksul anda üle keskkonnakaitseluba omavale isikule.

Pakitud ravimijäätmed (riknenud või mille kehtivusaeg on lõppenud) kogutakse ning antakse üle vastavat keskkonnakaitseluba omavale isikule. Pakendile märgitakse ravimijäätmeid tekitanud tervishoiuasutuse nimi.

3.2. Korraldatud jäätmevedu

Saku vallas rakendus korraldatud jäätmevedu esmakordselt aastal 2011. Korraldatud jäätmeveo piirkonnaks on terve Saku valla haldusterritoorium. Korraldatud jäätmeveoga on hõlmatud segaolmejäätmed, paber ja kartong, segapakend, köögi- ja sööklajajäätmed ning ajutiselt kogumismahutite vahetusse lähedusse paigutatud suurjäätmed. Kõik hoonestatud kinnistute omanikud, kes on jäätmevaldajate registris, on kohustatud jäätmeid üle andma (va juhul, kui neil on saadud korraldatud jäätmeveost vabastus).

Saku vallas on biolagunevate **köögi- ja sööklajajäätmete** ehk toidujäätmete (kood 20 01 08) kogumine hõlmatud korraldatud jäätmeveoga alates 2011. aastast. Toidujäätmeid tuleb koguda eraldi kogumismahutitesse kõigis kortermajades ning toitlustusasutustes, koolides, lasteaedades, hoolekandenasutustes, kauplustes ja üle 40 töötajaga asutustes/ettevõtetes. Väiksematel kortermajadel on erandkorras lubatud oma kinnistul toidujäätmeid kompostida, seda võimalust kasutab hetkel 3 kortermaja. Üksikelanutes, kus kompostimise võimalus on olemas, võib toidujäätmeid kompostida vastavalt jäätmehoolduseeskirja nõuetele oma kinnistu piires või tasuta üle anda Saku jäätmejaama.

Saku vallas on **paberi ja kartongi** (kood 20 01 01) kogumine hõlmatud korraldatud jäätmeveoga samuti alates 2011. a. Kohustuslik on koguda paber ja kartong eraldi kogumismahutisse kõigis kortermajades. Üksikelanutes toimub paberi ja kartongi äravedu vastavalt kinnistuomaniku ja jäätmevedaja vahelisele kokkuleppele. Kohalikud elanikud kasutavad väga aktiivselt Saku jäätmejaama ja Kiisa jäätmepunkti paberi ja kartongi kogumismahuteid. Samuti on paberi ja kartongi kogumismahutid paigaldatud Üksnurme ja Tagadi külates asuvatesse avalike pakendijäätmete kogumiskohtade juurde.

Saku vallas on **suurjäätmete** (kood 20 03 07) kogumine hõlmatud korraldatud jäätmeveoga ja toimub vastavalt kinnistuomaniku ja jäätmevedaja vahelisele kokkuleppele eraldi tellimusena. Suurjäätmete äravedu on tasuta.

Alates 2021. a on **segapakend** (kood 15 01 06) liidetud korraldatud jäätmeveoga. Nüüd on tasuta pakendikoti teenust võimalik kasutada kõigil Saku valla elanikel. Samuti võib pakendeid koguda kogumismahutisse. Saku vallas kogutakse pakendijäätmed kolmeks liigiks: klaaspakend ja paberpakend kogutakse plast- ja metallpakendist eraldi. Pakendikoti teenus sisaldab kollast plastkotti, kuhu võib panna kõik puhtad plastist ja metallist pakendid. Klaaspakend ja paberpakend kogutakse eraldi kogumismahutitega. Jäätmevedaja andmetel kasutas pakendikoti teenust Saku vallas 2021. a. juuni seisuga 435 eramajapidamist. Kogumismahutiga annab pakendeid üle 90 jäätmevaldajat – enamik neist on korteriühistud ja asutused. Pakendijäätmete üleandmine on elanikele tasuta.

Saku vallast kogutud segaolmejäätmed suunatakse Iru Soojuselektrijaama soojus- ja elektrienergia tootmise protsessi. Biojäätmed (100%) suunatakse Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskusesse komposteerimisele, millest valmistatakse kompost. Paberi ja kartongi (100%) jäätmed suunatakse sorteerimisele, kus eraldatakse erinevad materjalid (paber, ajakirjad, papp jne). Sorteeritud materjalid suunatakse ringlusesse uute toodete valmistamiseks näiteks wc paber, majapidamispaber, poolid jne. Klaasijäätmed (100%) suunatakse materjaline ringlusesse uute klaastoodete valmistamiseks. Suurjäätmetest eraldatakse jäätmed, mis sobivad taaskasutuseks/ korduskasutuseks, ülejäänud suunatakse ladestamisele. Segapakendid suunatakse sorteerimisele, kus eraldatakse erinevad jäätmed, näiteks plast, mis suunatakse ringlusesse plastgraanulite tootmisesse või metall, mis

sulatatakse ja suunatakse metalltoodete tootmisesse. Valmistatakse erinevaid tooteid, näiteks kile, kilekotid, erinevad pakendid, ehitusmaterjalid jne. Sorteerimisjäak suunatakse soojus- ja elektrienergia tootmise protsessi. Ringlusesse suunatakse ca 50% materjalist.

Korraldatud jäätmeveoga ei ole hõlmatud ühistranspordipeatustes, tänavatel, parkides ning haljasaladel paiknevate avalike jäätmemahutite tühjendamine, nendes jäätmemahutites asuvad jäätmed, avaliku ürituse korraldamise luba vajavatel üritustel tekkivad jäätmed, avalikud pakendijäätmete kogumiskohad.

Saku valla jäätmevaldajate register on kohaliku omavalitsuse register, mille eesmärgiks on pidada arvestust Saku vallas korraldatud olmejäätmete veoga liitunud ja mitteliitunud jäätmevaldajate, nende poolt tekitatud jäätmekoguste, jäätmete käitlusviiside, tekkekohtade ja kogumismahutite üle.

Järelevalvet jäätmehoolduseeskirjast tulenevate nõuete täitmise üle teostab vallavalitsus jäätmehoolduseeskirjas, jäätmeseaduses, pakendiseaduses ja keskkonnajärelevalve seaduses sätestatud korras.

3.3. Jäätmete üleandmine

Saku alevikus avati aprillis 2020. a. uus jäätmejaam (Tiigi tn 15, Saku alevik). Saku jäätmejaamas võetakse elanikelt tasuta vastu: plast (tasuta kuni 0,5 m³); metall; betoon, tellised, keraamilised plaadid ja keraamikatooted; klaas (tasuta kuni 1 m³); vanarehvid; paber ja kartong; segapakendid; klaaspakendid; elektri- ja elektroonikaseadmed; aia- ja haljastujäätmed (tasuta kuni 0,6 m³); oksad (tasuta kuni 2 m³); biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed; tekstiil ja rõivad (tasuta kuni 0,3 m³); ohtlikud jäätmed (saastunud pakendid, õlifiltrid, pliikud, vanaõli, lahustid, happed, leelised, fotokemikaalid, pestitsiidid, lumineestsentslambid, õli ja rasv, värvid, trükivärvid, liimid, vaigud, pesuained, ravimid, ohtlikke aineid sisaldav puit). Tasu eest võetakse jäätmejaamas vastu: pinnas ja kivid; ehitus- ja lammutussegapraht; puit; asbesti sisaldavad jäätmed (sh eterniit); suurjäätmed. Lisaks saab tasu eest üle anda neid jäätmeid, mis ületavad piirkoguseid.

Saku jäätmejaamas ei võeta vastu segaolmejäätmeid, autoklaasi, autode plast detaile (nt armatuurilauad), autode istmeid jm. Romusõidukid ja nende kasutatud osad tuleb anda üle tootja või tooja esindaja määratud kogumiskohta, vanametalli kogumispunkti või uue sõiduki ostmisel vastavasse müügikohta, vastavat keskkonnakaitseluba omavale isikule. Tasu eest võetakse romusõidukite jäätmeid vastu ka Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskuses.

Kiisa jäätmepunkti saab tasuta ära anda ohtlikke jäätmeid (ohtlikke aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid, vaigud, lahustid, patareid ja akud, vanaõli, terved lumineestsentslambid, õli ja rasv ja ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid), plasti, klaasi, elektri- ja elektroonikajäätmeid, paberit ja kartongi ning klaas- ja segapakendit.

Samuti võib kõiki jäätmeliike üle anda vastavat keskkonnakaitseluba omavale isikule.

3.4. Jäätmekäitlusega seotud organisatsiooniliste aspektide ülevaade ja järelevalve

Vastavalt jäätmeseadusele korraldab omavalitsus oma haldusalal olmejäätmete ja kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete käitlemist. Saku valla õigused ja kohustused hõlmavad:

- jäätmekava, jäätmehoolduseeskirja ja korraldatud jäätmeveo korra jt kohalikul tasandil jäätmekäitlust suunavate dokumentide koostamist ja avalikustamist;
- korraldatud jäätmeveo organiseerimist;
jäätmete liigiti kogumise korraldamist, et võimaldada nende korduskasutuseks ettevalmistamist, ringlussevõttu või muud taaskasutamist võimalikult suures ulatuses.
- õigust nõuda oma haldusterritooriumil tegutsevalt ettevõtjalt jäätmekava, mis käsitleb ettevõtja tegevusega seotud jäätmekäitlust;
- koostöö tegemist jäätmeseadusega sätestatud nõuete täitmiseks teiste omavalitsustega;
- seisukoha andmist keskkonnakaitseloa taotlustele;
- järelevalve teostamist jäätmehoolduseeskirjas sätestatud tingimuste täitmise üle.

Saku valla jäätmevaldajate kohustus on järgida vallavolikogu kehtestatud nõudeid jäätmete liigiti kogumisel ja üleandmisel.

Korraldatud jäätmeveo ja jäätmekäitluskohtade eest vastutavad jäätmekäitlejad vastutavad jäätmevedaja jäätmete veo, ohutusnõuete täitmise eest ning jäätmete toimetamise eest jäätmekäitluskohta. Samuti on jäätmekäitlejad kohustatud järgima jäätmehierarhiat ning võtma liigiti kogutud jäätmed võimalikult suures osas uuesti ringlusesse, et saavutada olmejäätmete ringlussevõtu sihtarvude täitmine.

Korduskasutuse soodustamiseks peab tootja tagama liigiti kogutud korduskasutatavate elektroonikaromude eraldamise muudest elektroonikaromudest enne nende üleandmist taaskasutamiseks, ringlussevõtuks või kõrvaldamiseks.

Pakendijäätmete kogumise, transpordi ja nõuetekohase käitlemise eest vastutavad tootjavastutusorganisatsioonid. Tootjavastutusorganisatsioonid on kohustatud paigaldama avalikke pakendijäätmete kogumiskohti vastavalt pakendiseaduses sätestatud tihedusele ning vastutavad pakendijäätmete kogumismahutite ületäitumise ja tühjendussageduse eest. Tootjavastutusorganisatsioon peab tühjendama kogumismahuteid sagedusega, mis väldib nende ületäitumist. Tootjavastutusorganisatsioon peab jagama teavet jäätmete liigiti kogumise kohta ning osalema info levitamises, et tagada pakendijäätmete parem kvaliteet. Samuti on tootjavastutusorganisatsioonid kohustatud avalikke kogumiskohti arendama, sh uuendama ja puhastama kogumismahuteid ning paigaldama hõlpsamini kasutatavaid mahuteid (nt süvamahuteid, ületäitumise anduritega kogumismahuteid, suuremate avavustega klaas- ja segapakendite kogumismahuteid).

Järelevalvet jäätmekäitluse üle teostavad Saku Vallavalitsus ja Keskkonnaamet. Saku Vallavalitsus on jäätmeseadusest tulenevate rikkumiste väärteomenetlejaks määranud järelevalve inspektori, kelle tööülesannete hulka kuulub väärtegude menetlemine ja riikliku järelevalve teostamine.

Järelevalve tõhustamiseks teeb Saku Vallavalitsus koostööd Keskkonnaameti, politsei ja kohalike elanikega. Koos Keskkonnaametiga käiakse erinevaid ettevõtteid kontrollimas ja vahetatakse kogemusi, politseiga külastatakse ühiselt objekte ning aktiivsed kohalikud elanikud hoiavad suurematel ebaseaduslikel jäätmete mahapaneku kohtadel silma peal.

Alustatud väärtegude arv aasta lõikes sõltub eelkõige järelevalve inspektori töökoormusest. Kõige rohkem väärtegeusid alustatakse maist kuni oktoobrini. Kokku on 2016. a jaanuarist kuni 2021. a septembrini on alustatud 161 väärteomenetlust jäätmehoolduse nõuete rikkumise kohta. Suurem osa väärteomenetlustest puudutavad Kiisa jäätmepunkti, avalike pakendimahutite või metsaaluste reostamist. Sama aja peale on tehtud haldusmenetluse käigus 19 ettekirjutust ja tehtud üle 300 hoiatuse jäätmepunktide valesti kasutamine või jäätmehoolduse nõuete rikkumise kohta.

3.5. Jääkreostus

Jääkreostus on minevikus inimese tegevuse tagajärjel tekkinud maa ja veekeskkonna (pinnase - või põhjavee) reostunud piirkond või keskkonda jäetud kasutusest ohtlike ainete kogum, mis ohustab ümbruskonna elanike tervist ja elusloodust.

Üksnurme külas Lukusepa tee ääres Lukusepa tee (71801:001:1639, 100% transpordimaa) ja Uue-Lukusepa (tunnus 71801:001:1747, 100% maatulundusmaa) katastriüksustel asus väikesemahuline jääkreostusobjekt, mis likvideeriti 2021. a suvel. Objekti täpne ajalugu on teadmata. Eeldatavalt oli tegemist vana sademevee puhasti õlipüüduriga.

Saku vallas teadaolevalt teisi jääkreostusobjekte ja suletud prügilaid ei esine.

4. TEKKIVATE JÄÄTMETE KOGUSED LIIKIDE KAUPA

4.1. Jäätmete kogused Saku vallas

Riigi jäätmekavas 2014–2020 toodu põhjal mõjutab olmejäätmete teket kõige enam majandusolukord ja tarbimise tase. Olmejäätmete tekke vältimise edendamisel on peamine roll täita elanikkonnal, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub suuresti nii pakendijäätmete, toidujäätmete kui ka muude olmejäätmete tekkekoguse vähendamine. Olmes tekkivate jäätmete vältimisele aitab kaasa ka see, kuivõrd mugavaks on elanikele tehtud võimalus anda asjad ära n-ö teisele ringile (*second hand*). Korduskasutuskeskuste ja muude jäätmetekke vältimise algatuste (nt toidupankade, kasutatud rõivaste keskuste, elektroonika pisiparandamise jms) ühtlane jaotus üle Eesti annab hea võimaluse vähendada olmejäätmetes selliste jäätmete hulka, mis senini jõudsid ladestamiseks prügimäele (Riigi jäätmekava 2014–2020).

Saku valla jäätmekava ajakohastamisel on kogutud ja käideldud jäätmeliikide ning koguste hindamise aluseks võetud riikliku jäätmetestatistika andmeid ja muid asjakohaseid materjale. Andmed Saku valla jäätmetekke kohta aastatel 2016–2019 jäätmeliikide lõikes on saadud Keskkonnaagentuurist (2020. a muutub kättesaadavaks oktoobrist 2021. a). Jäätmekäitluse aruandlus põhineb ettevõtete poolt jäätmeseaduse alusel esitatavatel igaaastastel jäätmearuannetel. Jäätmearuandeid on kohustatud esitama keskkonnakaitseluba omavad isikud. Tõepärase informatsiooni eelduseks on, et kõik tekkivad jäätmevood fikseeritakse kas tekitajate endi või siis aruandekohuslaste jäätmekäitlejate poolt, kellele jäätmeid käitlemiseks üle antakse. Usaldusväärsete koondandmete saamiseks on esmatähtis korrektse ettevõttesisese jäätmearuvestuse pidamine, mis on jäätmearuandluse aluseks.

Prügilatesse ladestatavad jäätmekogused on aasta-aastalt vähenenud. Põhjuseks on asjaolu, et jäätmekäitlusettevõtete poolt on loodud taaskasutusvõimalused (korduskasutus, ringlussevõtt jms) ja jäätmeid suunatakse järjest rohkem taaskasutusse, sh põletusse.

Saku jäätmejaamas koguti 2020. a 9 kuuga (aprill – detsember) üle 1050 tonni jäätmeid, sh üle 50 tonni ohtlikke jäätmeid. 2021. a esimese 7 kuuga toodi Saku jäätmejaama üle 660 tonni jäätmeid, sh üle 15 tonni ohtlikke jäätmeid. Kõige suuremad jäätmekogused moodustavad betoon, biolagunevad aia- ja haljastujäätmed, ehitus- ja lammutussegapraht ning suurjäätmed (tabel 2).

Kiisa jäätmepunktis võeti 2019. a augustist (jäätmepunkti avamine) kuni detsembrini vastu 3 tonni ohtlikke jäätmeid, 1 tonn plasti ja 9 tonni klaasi. 2020. a olid jäätmekogused mitu korda suuremad: 13 tonni ohtlikke jäätmeid, 7 tonni plasti ja 43 tonni klaasi. 2021. aastal võeti jaanuarist kuni juulini vastu 6 tonni ohtlikke jäätmeid, 3 tonni plasti ja 19 tonni klaasi.

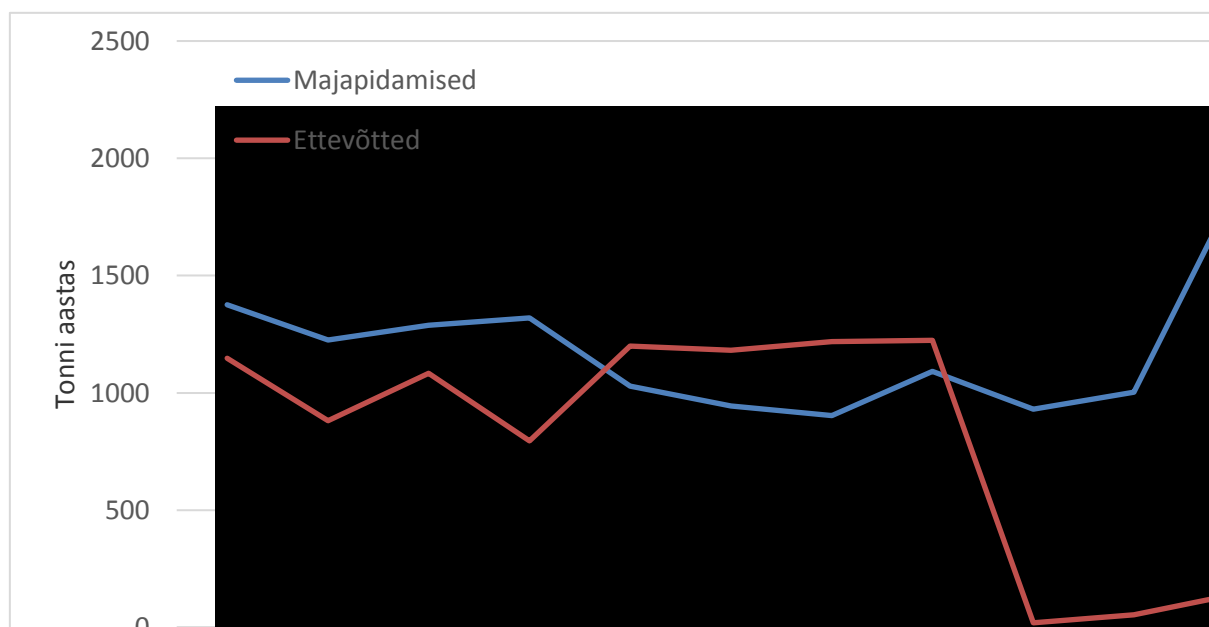
Tabel 2. Saku jäätmejaamas kogutud jäätmekogused (t) 2020. a. aprillist kuni detsembrini ja 2021. a. jaanuarist kuni juulini.

Jäätmeliik	Jäätmekood	2020 tonnides (aprill-dets.)	2021 tonnides (jaan.-juuli)
Vanaõli	13 02 08*	2,42	1,44
Saastunud pakendid	15 01 10*	6,18	3,51
Õlifiltrid	16 01 07*	0,07	0,03
Pliiakud	16 06 01*	0,00	0,00
Lahustid	20 01 13*	0,01	0,00
Happed	20 01 14*	0,04	0,00
Leelised	20 01 15*	0,01	0,03
Fotokemikaalid	20 01 15*	0,00	0,00
Pestitsiidid	20 01 19*	0,00	0,00
Luminestsentslambid (terved)	20 01 21*	0,24	0,20
Ohtlike aineid sisaldav puit	20 01 37*	0,00	0,00
Õli ja rasv	20 01 26*	1,30	0,54
Värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	20 01 27*	12,63	8,06
Ohtlike aineid sisaldavad pesuained	20 01 29*	0,00	0,00
Ravimid ja sortimata ravimikogud	20 01 31, 20 01 95, 20 01 96, 20 01 97, 20 01 98 (*)	0,13	0,15
Patareid ja akud	20 02 33, 20 01 34	0,83	1,22
Ohtlikud jäätmed kokku		23,90	15,18
Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	17 06 05*	28,88	22,86
Ehitus- ja lammutussegapraht	17 09 04	133,90	89,50
Paberpakend	15 01 01	6,81	0,00
Segapakend	15 01 06	44,64	10,47
Klaaspakend	15 01 07	7,74	8,78
Puitpakend	15 01 03	12,58	0,00
Betoon	17 01 01	278,44	242,60
Tellised	17 01 02	8,02	0,00
Vanarehvid	16 01 03	54,00	X
Paber ja kartong	20 01 01	25,23	27,44
Klaas	20 01 02	29,64	9,56
Biologunevad köögi- ja sööklajajäätmed	20 01 08	4,84	0,00
Rõivad ja tekstiil	20 01 10, 20 01 11	18,65	12,88
Elektroonika	20 01 35; 20 01 36	9,39	9,54
Puit	20 01 38; 17 02 01	38,06	26,15
Plastid	20 01 39	10,14	7,48
Metallid	20 01 40	37,88	6,56
Aia- ja haljastujäätmed	20 02 01	186,24	110,74
Oksad	20 02 01	26,00	21,90
Bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed	20 02 02, 20 02 03	7,48	7,40
Suurjäätmed	20 03 07	68,60	46,76
Tavajäätmed kokku		1037,17	660,62

Allikas: Ragn-Sells AS

Jäätmearuandluse infosüsteemi JATS andmete järgi tekkis Saku vallas 2019. a kokku 13 884 t jäätmeid, millest enamik on toodud tabelis 3. Tabelist 3 on välja jäetud erinevatest tööstustes ja romusõiduki lammutamisel ja sõidukihooldusel tekkinud spetsiifilised jäätmed. Suurema osa jäätmetest ehk 9557 t moodustasid ettevõtetest kogutud jäätmed, kodumajapidamistest koguti 4327 t jäätmeid. Samas on ettevõtete jäätmete hulgas suur osa pinnasel ning betoonil, tellisel ning keraamikatoodeltel (suur ehitus- ja lammutustegevus ning teedehitus).

Viimastel aastatel on hüppeliselt kasvanud segaolmejäätmete kogused kodumajapidamises (joonis 2) ning suurenenud pakendijäätmete kogused (tabel 3). Segaolmejäätmete koguste tõusu taga võib olla nii rahvaarvu kasv kui ka suvilaomanike jäätmevoogude kasv (suvilaomanikel kohustus kohapeal tekkinud jäätmed Saku valla jäätmeveo piirkonnas üle anda). Keskmiselt tekib Saku vallas iga elaniku kohta 198 kg sorteerimata segaolmejäätmeid aastas. Kodumajapidamistes tekkinud olmejäätmete (sh segaolmejäätmete, jäätmekood 20) ja pakendite (jäätmekood 15 01) teke on 315 kg iga elaniku kohta. Arvesse tuleb võtta, et Saku vallas on suveperioodil (1. maist kuni 30. septembrini) jäätmevaldajate registri andmetel ca 500 suvilat, kust samuti antakse segaolmejäätmeid üle.

Joonis 2. Segaolmejäätmete teke Saku valla majapidamistes (sinine joon) ja ettevõtetes (punane joon) aastatel 2008 kuni 2019.

Säästva Eesti Instituudi (SEI-Tallinn) poolt 2019. kuni 2020. a. läbi viidud segaolmejäätmete sortimisuuringu „Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring“ kaudse hinnangu kohaselt ei ole segaolmejäätmete koostis viimase kümne aasta jooksul oluliselt muutunud.

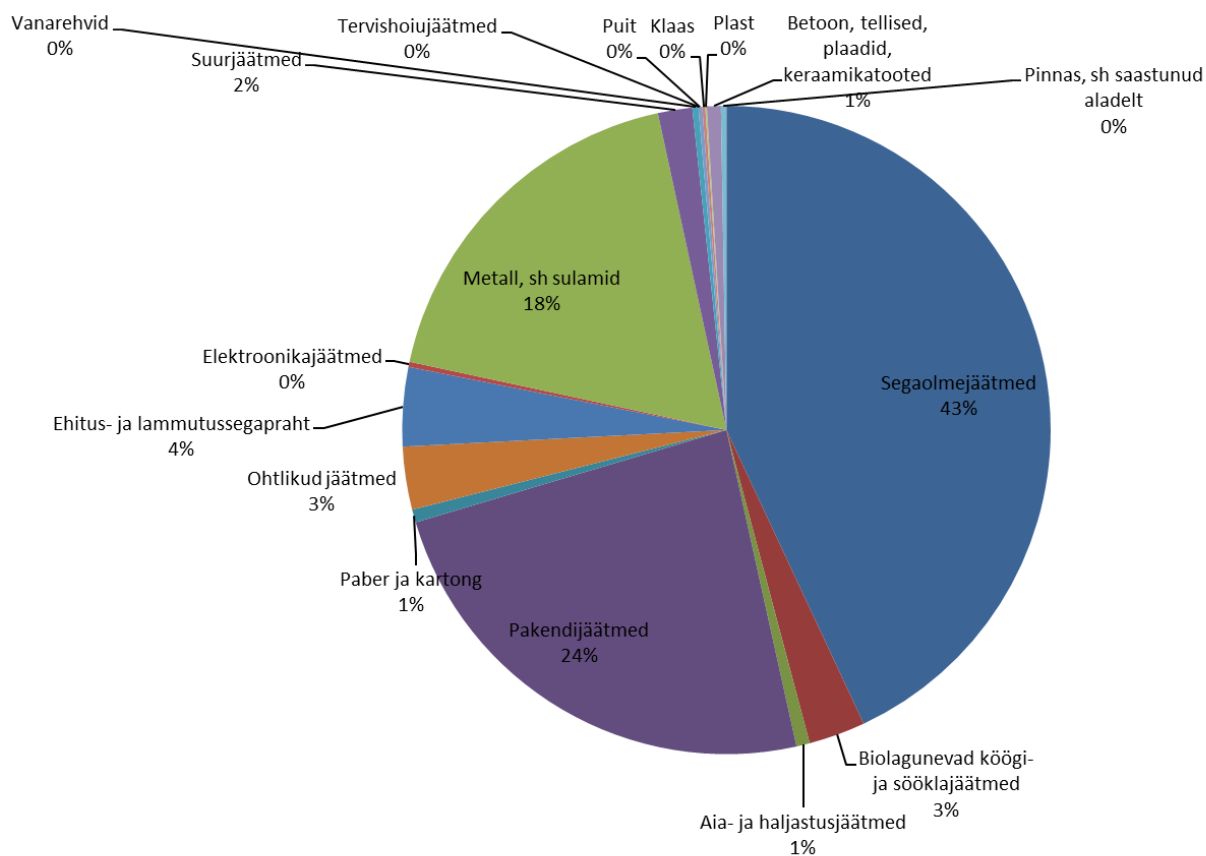
Tabel 3. Saku vallas kokku kogutud jäätmekogused (t/a) aastatel 2016–2019

Jäätmeliik	Jäätmekood	2016			2017			2018			2019		
		Vallast kokku (t)	Sh maja-pidamistest	Ettevõte	Vallast kokku (t)	Sh maja-pidamistest	Ettevõte	Vallast kokku (t)	Sh maja-pidamistest	Ettevõte	Vallast kokku (t)	Sh maja-pidamistest	Ettevõte
Segaolmejäätmed	20 03 01	950,0	930,1	20,0	1056,3	1002,4	53,9	2002,3	1860,6	141,7	2339,4	2192,1	147,4
Biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed	20 01 08	97,8	96,6	1,2	118,5	118,5	0,0	105,0	71,1	33,9	129,4	106,8	22,6
Aia- ja haljastusjäätmed	20 02	94,2	88,6	5,7	1,2	0,8	0,4	5,5	2,6	2,9	26,1	0,5	25,6
Pakendijäätmed	15 01	2683,8	619,9	2063,9	2624,8	927,3	1697,5	2447,0	771,3	1675,7	3415,6	1001,0	2414,6
Paber ja kartong	20 01 01	1344,0	27,0	1317,0	1042,0	1,2	1040,9	82,1	0,0	82,1	140,0	61,3	78,7
Ohtlikud jäätmed	20 01 * tähistatud	440,5	153,8	286,7	356,1	94,6	261,6	389,8	154,1	235,7	160,9	33,8	127,1
Ehitus- ja lammutussegapraht	17 09 04	955,5	255,2	700,3	911,5	98,4	813,2	143,7	143,7	700,1	1074,6	50,5	1024,0
Elektroonikajäätmed	16 02 98, 16 02 14	3,5	2,0	1,5	1,6	1,6	0,0	12,6	7,6	5,0	140,7	24,5	116,2
Metall, sh sulamid	17 04	937,6	658,3	279,3	1176,6	838,9	337,7	639,2	396,5	242,7	1052,2	641,1	411,1
Suurjäätmed	20 03 07	139,3	132,8	6,5	53,0	4,5	48,5	56,1	49,9	6,2	64,3	51,3	13,1
Vanarehvid	16 01 03	79,9	41,8	38,1	18,7	0,0	18,7	12,5	0,0	12,5	8,5	0,0	8,5
Tervishoiujäätmed	18 01	1,1	0,2	0,9	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	1,0	0,0	1,0
Puit	17 02 01	204,0	18,9	185,0	38,4	4,7	33,8	86,8	0,3	86,5	190,2	2,3	187,9
Klaas	17 02 02	9,7	5,7	4,0	5,9	1,1	4,8	7,1	0,0	7,1	39,8	8,5	31,3
Plast	17 02 03	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,7	0,0	3,7	131,0	5,4	125,6
Betoon, tellised, plaadid, keraamikatooted	17 01	3592,4	60,8	3531,6	455,8	3,7	452,1	1251,2	11,7	1239,5	1733,1	20,2	1712,8
Pinnas, sh saastunud aladelt	17 05 04	342,6	27,7	314,9	2082,4	0,7	2081,7	6,9	6,9	0,0	1811,0	2,6	1808,4
KOKKU		11875,9	3119,2	8756,7	9943,0	3098,2	6844,8	7251,6	3476,3	4475,4	12457,8	4201,9	8255,9

Allikas: Keskkonnaagentuur ***Tabelis puuduvad andmed jäätmetekke kohta aastal 2020, kuna 2020. a. jäätmearuandluse andmed avalikustatakse 2021. a. oktoobrist.

Saku vallas moodustavad liigiti kogutavatest jäätmetest suurema osa erinevad pakendijäätmed ja metall. 2019. aastal, kui avati Kiisa jäätmepunkt, on ilmunud jäätmevoogu ka plast ja klaas. Ohtlike jäätmete kogused on 2019. a. langenud, kuid eelnevatel aastatel olid väga kõrged (tabel 3). 2019. a näitab jälle jäätmekoguste kasvu, sh märkimisväärselt on kasvanud nende jäätmete kogused, mida saab üle anda Kiisa jäätmepunktis (elektroonikajäätmed, klaas ja plast). Olmejäätmeid (jäätmekood 20 ja pakendijäätmed koodiga 15 01) tekkis 2019. a. kokku 6902,4 t. Kõikidest Saku vallas tekkinud olmejäätmetest koguti liigiti **66,1%**. Kodumajapidamistes oli see protsent 37% ja ettevõtetes 95,7%.

Viimastel aastatel tekkis kodumajapidamistes kõige enam segaolmejäätmeid (43%), pakendijäätmeid (24%) ja metalli (18%) (joonis 3). Saku valla jäätmetekkele annavad suure väärtuse ettevõtted: suurenenud ehitus- ja lammutustegevuse ning teedehituse tõttu on ettevõtetest tulevad jäätmekogused viimastel aastatel pigem kõikuvad (4400 kuni 8700 tonni), mida põhjustavad erinevad mineraalsed jäätmed (tellised, betoon jms) ning pinnas.

Joonis 3. Saku valla kodumajapidamiste keskmine jäätmetekke protsentides (%) aastatel 2016 kuni 2019.

SEI sortimisuuringu (SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus, 2020. Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja

koguste uuring) eesmärk oli erinevates Eesti piirkondades tekkivate segaolmejäätmete, liigiti kogutud paber- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise analüüsimine. Segaolmejäätmete koostise analüüs aitab välja selgitada Eesti erinevates piirkondades ja asundustüüpides tekkivate segaolmejäätmete liigilist koostist, sh hinnata nendes jäätmetes sisalduvat biolagunevate jäätmete ja pakendite osakaalu. Segaolmejäätmete sortimisuuringu piirkondade valikul arvestati, et piirkonnad hõlmaksid suurlinna Tallinna erinevaid linnaosi, väikelinnu kui ka maapiirkonda. Saku valla segaolmejäätmete koostise massiprotsendi arvutamisel kasutati Nõmme linnaosale vastavaid segaolmejäätmete koostise protsente, kuna ka Saku on suuremas osas väikeelamute piirkond (tabel 4).

Tabel 4. Saku valla kodumajapidamiste segaolmejäätmete koostis massiprotsentides, aastal 2019.

Jäätmeliik	Massiprotsent	Jäätmekogus, t/a
Plast	17,36	380,54
Klaas	3,75	82,20
Metall	1,82	39,90
Paber ja kartong	16,81	368,49
Biojäätmed kokku	33,28	729,52
Puit	1,35	29,59
Ohtlikud jäätmed	0,04	0,88
Elektroonikaromu	0,96	21,04
Muu põlev materjal	13,38	293,30
Tekstiil ja rõivad	4,40	96,45
Muu mittepõlev materjal	6,85	150,16
KOKKU	100	2192,07

Allikas: Keskkonnaagentuur

4.2. Pakendijäätmed

Pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba, toormest kuni valmiskaubani, hoidmiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kättetoimetamiseks ja esitlemiseks kogu tsükli vältel tootjast tarbijani. Pakendiks loetakse ka samal eesmärgil kasutatavaid ühekorratooteid. Pakendiseaduse kohaselt on pakendimaterjalid järgnevad: klaas, plastik, paber ja kartong, kaasa arvatud kihiline kartong, metall, puit ning muu materjal. Pakendijäätmed on mis tahes pakend või pakendimaterjal, mis muutub pärast pakendi kasutamist jäätmeteks jäätmeseaduse § 2 tähenduses. Pakendijäätmeteks ei loeta pakendi ja pakendimaterjali tootmisel tekkinud jääke.

SEI-Tallinn uuringutulemuste põhjal arvatud Eesti keskmine pakendijäätmete sisaldus segaolmejäätmetes on 31,65%. Pakendijäätmetest moodustab kõige suurema osa plastpakend. Plastpakendist moodustab enamuse nn pehme plast (kilekotid, pakkekile jms) ja kõva plastpakend (plastpudelid, -karbid, -kaaned, -korgid jms). Saku valla kodumajapidamistes koguti 2019. a. pakendijäätmeid 1001 t. Pakendijäätmetest moodustavad kõige suurema osa puitpakendid, klaaspakendid ja segapakendid. Võrreldes eelnevate aastatega on märgatavalt suurenenud puitpakendite teke (tabel 5).

Tabel 5. Pakendijäätmed Saku valla kodumajapidamistes aastatel 2016–2019, tonnides.

Jäätmeliik	2016	2017	2018	2019
Paber- ja kartongpakendid	5,0	75,5	56,5	79,26
Plastpakendid	0,0	0,1	0,1	1,1
Puitpakendid	205,9	492,7	318,2	442,7
Metallpakendid	6,8	0,0	0,1	0,1
Segapakendid	122,7	64,6	90,2	140,7
Klaaspakendid	279,5	294,4	306,1	337,2
KOKKU	619,9	927,3	771,2	1001,06

Allikas: Keskkonnaagentuur

Saku vallas tegutsevatest ettevõtetest koguti 2019. a. pakendijäätmeid 2414,6 t (tabel 6). Kõige suurema osa tekkinud pakenditest moodustasid paber- ja kartongpakendid, mille koguste suurenemine on ka 2019. a pakendijäätmete kogutekke suurenemise põhjuseks.

Tabel 6. Pakendijäätmed Saku valla ettevõtetes aastatel 2016–2019, tonnides.

Jäätmeliik	2016	2017	2018	2019
Paber- ja kartongpakendid	398,4	418,4	344,6	1001,4
Plastpakendid	330,7	206,7	280,8	247,3
Puitpakendid	852,2	505,1	577,8	540,7
Metallpakendid	13,3	13,4	12,1	32,5
Segapakendid	191,2	359,5	263,1	224,0
Klaaspakendid	278,1	194,5	197,3	368,8
KOKKU	2063,9	1697,5	1675,7	2414,6

Allikas: Keskkonnaagentuur

Võttes aluseks SEI sortimisuuringu tulemused ja jäätmearuandluses esitatud liigiti kogutud pakendijäätmete kogused, saab välja arvutada pakendijäätmete hinnangulise kogutekke kodumajapidamistes (tabel 7).

Tabel 7. Saku valla kodumajapidamistes tekkinud arvutuslikud pakendijäätmete kogused 2019. a.

Jäätmeliik	Segaolmejäätmetes sisalduvad pakendijäätmed (SEI 2020), protsentides	Segaolmejäätmetes sisalduvad pakendijäätmed Saku vallas (SEI 2020), tonnides	Liigiti kogutud pakendijäätmed, tonnides (JATS)	Arvutuslik pakendijäätmete koguteke, tonnides
Paber- ja kartongpakendid	7,8	171,2	79,3	250,5
Plastpakendid	17,4	380,5	1,1	381,6
Puitpakendid	0,6	13,6	442,7	456,3
Metallpakendid	1,0	21,0	0,1	21,1
Segapakendid	-	-	140,7	140,7
Klaaspakendid	3,8	82,2	337,2	419,4
KOKKU	30,5	668,6	1001,1	1669,7

Allikas: Keskkonnaagentuur

Hinnanguliselt tekkis Saku valla kodumajapidamistes 2019. a. kokku **1669,7 t pakendijäätmeid** (tabel 7). Selle arvutusliku kogutekke järgi võib väita, et Saku vallas **kogutakse ca 60% kodumajapidamistes tekkinud pakendijäätmetest liigiti**. Riigi jäätmekava II strateegiline eesmärk näeb ette, et aastaks 2020 tuli saavutada pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal 60%-ni pakendijäätmete kogumassist. Seega võib öelda, et liigiti kogumise süsteem Saku vallas töötab, oluline on ringlussevõtu osakaalu % säilitamine ja suurendamine.

4.3. Biolagunevad jäätmed

Biolagunevad jäätmed on mikroorganismide toel aeroobselt või anaeroobselt lagunevad jäätmed, mille hulka kuuluvad näiteks toidujäätmed, aia- ja haljastujäätmed, reoveesete, määratud vanapaber ja –papp. Käesolevas punktis käsitletakse olmelise tekkega biolagunevaid jäätmeid nagu köögijäätmed ja haljastujäätmed.

SEI (2020) läbiviidud uuringu tulemuste kohaselt moodustas biojäätmete sisaldus segaolmejäätmetes Eestis keskmiselt 31,74%. Sealjuures enamuse moodustasid köögijäätmed 23,29% ja aiajäätmed 8,44%. Saku valla kodumajapidamistes tekkis 2019. a. biojäätmeid 107,3 t (tabel 8). Lisades segaolmejäätmetes sisalduva biojäätmete koguse, tekkis Saku valla kodumajapidamistes 2019. a. hinnanguliselt **836,82 t** biojäätmeid. Kindlasti tekkis biolagunevaid jäätmeid rohkemgi, sest paljud jäätmed kompostitakse ning 2018. ja 2019. a viidi enamik haljastujäätmeid Pääsküla prügilasse (Saku jäätmejaam puudus) ning need kogused Saku valla jäätmevoos ei kajastu. 2020. a alates on jäätmevoos kajastatud ka Saku jäätmejaama kogused, mis annavad jäätmetekkest palju täpsema pildi. Saku valla ettevõtetes tekkis 2019. a. 48,2 t biojäätmeid (tabel 9).

Tabel 8. Biolagunevate jäätmete teke Saku valla kodumajapidamistes aastatel 2016–2019, tonnides

Jäätmeliik	Jäätmekood	2016	2017	2018	2019
Köögi- ja sööklajajäätmed	20 01 08	96,7	118,5	71,1	106,8
Aia- ja haljastujäätmed	20 02 01	88,6	0,8	2,6	0,5
KOKKU		185,3	119,3	73,7	107,3

Allikas: Keskkonnaagentuur

Tabel 9. Biolagunevate jäätmete teke Saku valla ettevõtetes aastatel 2016–2019, tonnides

Jäätmeliik	Jäätmekood	2016	2017	2018	2019
Köögi- ja sööklajajäätmed	20 01 08	1,2	0	33,9	22,6
Aia- ja haljastujäätmed	20 02 01	4,4	0,4	2,9	25,6
KOKKU		5,6	0,4	36,8	48,2

Allikas: Keskkonnaagentuur

Vastavalt jäätmeseadusele ei tohi alates 2013. aastast ladestatavate olmejäätmete hulgas biolagunevaid jäätmeid olla üle 30 massiprotsendi ja alates 2020. aastast isegi 20 massiprotsendi. Võrdlemisi suur biolagunevate jäätmete sisaldus segaolmejäätmetes näitab, et edaspidi tuleb enam tähelepanu pöörata nimetatud jäätmete liigiti kogumisele ja taaskasutamisele.

4.4. Paber ja kartong

Jäätmearuandlusest saadud andmetel koguti Saku valla kodumajapidamistest 2019. a. paberit ja kartongi 61,3 t. Lisades sellele segaolmejäätmetes sisalduva paberi ja kartongi (tabel 4), tekkis Saku valla kodumajapidamistes paberit ja kartongi kokku umbes **429,79 t**. Kogutekkest on puudu see osa paberist ja kartongist, mis kasutatakse kodumajapidamistes kütteks ja mille kogust ei ole võimalik hinnata. 2017. a. on paberi ja kartongi kogus olematu ning 2018. a. on see 0. Jäätmevedaja põhjendas selliseid numbreid asjaoluga, et paber ja kartong läks jäätmearuandlusesse paber- ja kartongpakendiga ning seega teise jäätmekoodiga. Seega ei ole need numbrid täna 100% tõepärased.

Tabel 10. Paberi ja kartongi teke Saku valla kodumajapidamistes aastatel 2016–2019, tonnides

Jäätmeliik	Jäätmekood	2016	2017	2018	2019
Paber ja kartong	20 01 08	27,0	1,2	0,0	61,3

Allikas: Keskkonnaagentuur

4.5. Suurjäätmed

Suurjäätmed on jäätmed, mida kaalu või mahu tõttu ei ole võimalik paigutada kogumismahutisse, nagu mööbliesemed, vaibad, madratsid, kardinapuud, aknaraamid, kraanikausid jms.

Tabel 11. Suurjäätmete teke Saku vallas (kodumajapidamised ja ettevõtted) aastatel 2016–2019, tonnides

Jäätmeliik	2016	2017	2018	2019
Suurjäätmed	139,3	53,0	56,1	64,3

Allikas: Keskkonnaagentuur

Enamik suurjäätmetest kogutakse kodumajapidamistest, ettevõtetest tulenev kogus moodustab alla 25% suurjäätmete kogutekkest. Saku valla jäätmepunkt kogus 2020. a. 68,6 t ja 2021. a. seitsme esimese kuuga 46,8 t suurjäätmeid vaatamata sellele, et korraldatud jäätmeveo raames on suurjäätmete üleandmine tasuta.

4.6. Ohtlikud jäätmed

Ohtlikud jäätmed on jäätmed, mis oma kahjuliku toime tõttu võivad olla ohtlikud tervisele, varale või keskkonnale, seetõttu kogutakse ohtlikud jäätmed muudest jäätmetest eraldi.

Keskkonnaagentuurilt saadud andmete alusel tekkis kodumajapidamistes romusõidukeid, elektroonikat, asbestijäätmeid ning ohtlikke aineid sisaldavad värve, trükivärve, liime ja vaiku (tabel 12). Kokku tekkis jäätmearuandluse andmetel kodumajapidamises tekkivaid ohtlikke jäätmeid 2019. a. 160,9 t. Lisaks neile tekkis ka spetsiifilisemaid ohtlikke jäätmeid, mille kogused on toodud tabelis 12.

Saku valla esimene eterniidijäätmete kogumisring toimus 21.08.2016. a. Selle raames võeti kinnistutele seisma jäänud eterniidi kogumise ja nõuetekohase käitlemise eesmärgil elanikelt vastu 37,76 t eterniidijäätmeid. 2017. a eterniidingil koguti 44,3 t asbesti sisaldavaid jäätmeid ning 2020. a kogumisringil oli asbestijäätmete hulk 86,9 t.

Nagu tabelist 12 näha, ei kajastu jäätmeringide andmed Keskkonnaagentuurilt saadud jäätmearuandluses, mistõttu peab neisse andmetesse suhtuma teatud kriitilisusega. 2017. kuni 2020. a aprillini said Saku valla elanikud kasutada jäätmete üleandmiseks Pääsküla jäätmejaama ning need kogused jäätmearuandluses ei kajastu.

Tabel 12. Ohtlike jäätmete teke Saku valla kodumajapidamistes aastatel 2016–2019, tonnides

Jäätmeliik	Jäätmekood	2016	2017	2018	2019
Orgaanilised lahusid, pesuvedelikud ja emalahused	07 01 04*	0,0	0,1	0,1	0,0
Nimistus mujal nimetamata muud emulsioonid	13 08 02	0,0	0,0	0,3	0,0
Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid	15 01 10*	1,9	0,2	3,7	3,9
Romusõidukid	16 01 04*	47,6	67,8	92,2	73,2
Pliiakud	16 06 01*	22,2	3,5	3,4	7,2
Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	17 06 05*	15,0	6,1	2,4	16,1
Ohtlikest ainetest koosnevad või neid sisaldavad kemikaalid	18 01 06*	0,2	0,0	0,0	0,0
Lahustid	20 01 13*	0,5	0,2	0,9	0,8
Happed	20 01 14*	0,1	0,0	0,0	0,0
Leelised	20 01 15*	0,3	0,0	0,0	0,0
Pestitsiidid	20 01 19*	0,4	0,0	0,0	0,0
Luminestsentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	20 01 21*	0,4	0,0	0,0	0,2
Klorofluorosüsivesinikke sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud suured kodumasinad	20 01 23 01*	4,0	0,0	0,0	0,0
Õli ja rasv	20 01 26*	0,5	0,0	0,0	0,7
Ohtlikke aineid sisaldavad värvid, trüvivärvid, liimid ja vaigud	20 01 27*	7,6	0,4	10,9	10,9
Ohtlikke aineid sisaldavad pesuained	20 01 29*	0,8	0,0	0,0	0,0
Patareid ja akud ning sortimata patarei- ja akukogumid	20 01 33*	0,7	0,0	0,4	1,1
Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud tavatarbijatele määratud seadmed	20 01 35 04*	51,4	16,2	39,3	20,2
Sortimata ravimikogumid	20 01 98*	0,01	0,0	0,0	0,0
KOKKU		153,6	94,5	156,6	134,4

Allikas: Keskkonnaagentuur

4.7. Probleemtoodete jäätmed

Jäätmeseadus käsitleb probleemtoodetena tooteid, millele laieneb tootja vastutuse põhimõte. Tootjad ja maaletootjad on kohustatud tagama probleemtoodetest tekkinud jäätmete tagasivõtmise ja nende nõuetekohase käitlemise korraldamise, kattes samas kõik sellega seotud kulud.

Probleemtooted on:

- 1) mootorsõidukid ja nende osad;
- 2) elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad;
- 3) patareid ja akud;
- 4) rehvid;
- 5) põllumajandusplast.

Tabelis 13 on toodud Saku vallas tekkinud probleemtoodete kogused ettevõtetes ja kodumajapidamistes kokku.

Tabel 13. Probleemtoodetest tekkinud jäätmete kogused Saku vallas (kodumajapidamised ja ettevõtted) aastatel 2016–2019, tonnides

Jäätmeliik	Jäätmekood	2016	2017	2018	2019
Mootorsõidukid ja nende osad	16 01 04*	73,6	116,4	117,8	76,7
Elektri- ja elektroonikaseadmed	20 01 23* 20 01 35* 20 01 36	64,2	43,6	95,7	133,3
Patareid ja akud	20 01 33* 16 06 01*	35,9	10,3	18,9	16,2
Rehvid	16 01 03	79,9	18,7	12,5	8,5
Põllumajandusplast	02 01 04	3,0	0,0	0,0	0,0
KOKKU		256,6	189,0	244,9	234,7

Allikas: Keskkonnaagentuur

Osad probleemtooted on ka ohtlikud jäätmed ning nende kogused sisaldasid ka tabelis 12.

4.8. Rõivad ja tekstiil

Jäätmearuandlus 2016.–2019. a rõivaste ja tekstiilide koguseid ei sisalda.

2020. a aprillis avatud Saku jäätmejaam on kuni 2021. a juulini kogunud 31,53 t tekstiili ja rõivaid. Jäätmejaama kogumismahutisse viiakse pigem need rõivad ja tekstiilid, mis korduskasutuseks enam ei sobi. Lisaks Tallinna Jäätmekäitluskeskuse riidekonteinerile on Saku vallas ka kaks taaskasutuspunkti (avati septembris 2020. a), kuhu saab viia kasutuskõlblikud riided ja tekstiili. See hulk ei kajastu jäätmete all, kuna suunatakse taaskasutusse. Saku Selveri juures olev riidemahuti võtab aastas vastu ca 45-50 tonni rõivaid, teised taaskasutuspunktid töötavad sarnaste kogustega.

4.9. Plast, klaas, metall ja puit

Jäätmete hulgas eristatakse kodumajapidamises tekkinud jäätmeid näiteks ehitusel või tootmises tekkinud jäätmetest. Nii on jäätmearuandluses kodumajapidamises tekkinud puit eraldi nt ehitusjäätmete hulgas tekkinud puidust ning neil on erinev jäätmekood.

Kuna 2017-2019. a Sakus jäätmejaam puudus, ei ole ka tekkinud koguste kohta väga palju teada. Jäätmearuandluses on kirjas, et 2016.–2019. a tekkis Saku valla kodumajapidamisest u 71 t metalli; 2016. a tekkis 44,6 t ja 2019. a 4,5 t klaasi; 2019. a tekkis 5,4 t plasti.

Alates 2020. a aprillist kuni 2021. a juulini on Saku jäätmejaama üle antud 64 t puitu, 18 t plasti, 44 t metalli ja 39 t klaasi.

4.10. Ehitus- ja lammutusjäätmekogused

Viimaste aastate (2015–2019) ehitus- ja lammutusjäätmekoguste koguteke on enam kui poole suurem eelnenud aastate (2012–2015) kogutekkest. Suure panuse jäätmevoosse annavad pinnasejäätmekogused aga ka betoon ja tellised ning metall. Suurem osa ehitus- ja lammutusjäätmekogustest tekib ettevõtetes (tabel 3), va metall, mida tekib palju ka kodumajapidamistes.

Tabel 14. Ehitus- ja lammutusjäätmekoguste teke Saku vallas (kodumajapidamised ja ettevõtted) aastatel 2015–2019, tonnides

Jäätmeliik	Jäätmekood	2016	2017	2018	2019
Betoon, tellised, plaadid, keraamikatooted	17 01	3592,4	455,8	1251,2	1733,1
Puit	17 02 01	203,9	38,4	86,8	190,2
Klaas	17 02 02	9,7	5,9	7,1	22,8
Plastid	17 02 03	-	-	3,7	3,7
Metall, sh sulamid	17 04	937,6	1176,6	639,2	1052,2
Pinnas, sh saastunud aladelt	17 05	342,6	2082,4	33029,0	1811,3
Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	17 06 05*	97,3	69,1	18,8	41,3
Ehitus- ja lammutussegapraht	17 09	955,5	911,5	843,7	1074,6
KOKKU		6139,0	4739,7	35879,5	5929,2

Allikas: Keskkonnaagentuur

Ehitusjäätmekogused (jäätmekood 17) tekkis 2019. a kokku 5929,2 t (tabel 14). Kõikidest Saku vallas tekkinud ehitusjäätmekogustest koguti liigiti ca **81%**. Suure erinevuse toob jäätmevoogudesse sisse 2018. a pinnas – jäätmearuandluse kohaselt moodustavad sealt 25 000 tonni Pärnu mnt Veskitammi liiklussõlme ehitustööde käigus tekkinud jäätmekogused.

4.11. Tervishoiuasutuste jäätmekogused

Saku vallas tekib tervishoiul jäätmekogused vähe (tabel 15). Inimeste tervishoiul tekivad jäätmekogused Saku Tervisekeskuses ja apteekides (sortimata ravimikogumid, mis elanikelt kokku korjatakse). Teadaolevalt ei ole Saku vallas ühtegi loomakliinikut.

Tabel 15. Inimeste ja loomade tervishoiul või sellega seonduvatel uuringutel tekkinud jäätmed Saku vallas (kodumajapidamised ja ettevõtted) aastatel 2016–2019, tonnides **tähistatakse ohtlikud jäätmed*

Jäätmeliik	Jäätmekood	2016	2017	2018	2019
Jäätmed, mida peab nakkuse vältimiseks koguma ja kõrvaldama erinõuete kohaselt	18 01 03*	0,05	0,05	0,08	0,05
Ohtlikest ainetest koosnevad või neid sisaldavad kemikaalid	18 01 06*	1,00	-		0,78
Sortimata ravimikogumid	18 01 98*	0,06	0,11	0,04	0,18
KOKKU		1,11	0,16	0,12	1,01

Allikas: Keskkonnaagentuur

4.12. Hinnang jäätmevoogude arengule tulevikus

Saku valla rahvaarv kasvab tõenäoliselt ka järgnevatel aastadel ning seoses sellega on oodata ka olmejäätmete koguse kasvu. Jäätmete liigiti kogumise võimaluste paranemine aitab vähendada segaolmejäätmete koguseid, kuid see võib omakorda kasvatada teiste jäätmete, eelkõige pakendijäätmete, paberi ja kartongi ning biojäätmete koguseid.

Saku valla segaolmejäätmete (kodumajapidamised ja ettevõtted) tekkekoguste prognoosimisel on lähtutud segaolmejäätmete koguse suurenemisest keskmiselt 3% aastas (tabel 16) sarnaselt perioodile 2018–2021. a. Prognoositud segaolmejäätmete kogus oli 2019. a 2606,2 tonni. Kuigi realselt oli 2019. a segaolmejäätmete teke 2339,4 tonni, on vähenenud pigem ettevõtetes tulevat segaolmejäätmete kogus 1225-lt tonnilt 147-e tonnini. Samas on kodumajapidamiste segaolmejäätmete kogused enam kui kahekordistunud 1091-lt tonnilt 2192-e tonnini.

Võib prognoosida, et ülejäänud jäätmeliikide kogused kas jäävad eelnenud aastatega võrreldes samaks või suurenevad, kuna Sakus on nüüd jäätmejaam. Samuti võib jäätmekoguseid mõjutada korraldatud jäätmevedu, kuna alates 2021. a-st saavad paberit ja kartongi ning biojäätmeid ära anda kõik kinnistud (varasemalt vaid kortermajad) ning korraldatud jäätmeveoga liideti pakendijäätmed.

Liigiti kogumise võimaluste suurenemise tõttu võivad suurened ka paberi ja kartongi ning biojäätmete tekkekogused. Samas tuleb arvesse võtta, et Saku vallas on palju eramaju, kes jätkuvalt kasutavad paberijäätmeid ahjukütteks ning kompostivad biojäätmeid oma kinnistu piires – need kogused jäätmevoos ei kajastu. Seega võib isegi liigiti kogumise paranedes tekkivaid koguseid kergesti alahinnata. Prognoositud jäätmekoguste suurenemine on keskmiselt 2% aastas.

Pakendijäätmete koguste suurenemine võib toimuda nii ettevõtetes kui ka kodumajapidamistes seoses pakendijäätmete liitmisel korraldatud jäätmeveoga. 2015-2019. a pakendijäätmete teke oli keskmiselt 73 kg/a elaniku kohta. Kuna nii elanikke kui ka ettevõtteid tuleb Saku valla territooriumile igal aastal juurde, siis ei toimu pakendijäätmete koguste suurenemine ainult olemasolevates ettevõtetes ja elanike jäätmete liigiti kogumise arvelt. Prognoositud pakendijäätmete koguse suurenemine on keskmiselt kuni 4% aastas.

Tabel 16. Saku vallas prognoositavad jäätmete kogused (kodumajapidamistes ja ettevõtetes kokku) aastateks 2021–2027, tonnides.

Jäätmeliik	2021	2023	2025	2027
Segaolmejäätmek	2556,4	2712,0	2877,2	3052,4
Paber ja kartong	853,2	887,7	923,5	960,9
Biojäätmek	116,7	121,5	126,4	131,5
Pakendijäätmek (kodumajapidamised)	1126,0	1217,9	1317,3	1424,7
Pakendijäätmek	3841,4	4154,9	4493,9	4860,6

Allikas: Keskkonnaagentuur

Kokkuvõttes on Saku vallas elanike arv suurenenud ja sellest tulenevalt muutunud ka jäätmekogused (tabel 3). Järgmistel aastatel võivad jäätmekoguste suurenemist põhjustada ka Saku jäätmejaam ja muudatused korraldatud jäätmeveos.

5. JÄÄTMEHOOLDUSE RAHASTAMINE

Jäätmehoolduse rahastamisel kehtib põhimõte, et jäätmetekitaja maksab oma jäätmete käitlemise eest ise. Jäätmevaldaja (-tekitaja) maksab jäätmete veo eest teenustasu, mis peab olema piisav, et katta jäätmekäitluskoha rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järelhoolduskulud ning jäätmete veokulud. Pakendijäätmete ja probleemtoodete käitlemisel rakendub jäätmeseaduse kohaselt tootjavastutus, mis läbi nende jäätmete kogumise ja käitlemise rahastavad tootjad. Tarbijale on pakendijäätmete ja probleemtoodete üleandmine tasuta, jäätmete käitluskulud makstakse kinni toote ostmisel.

Saku valla eelarvest kaetakse:

- jäätmejaama ja -punkti haldamisega seotud kulud;
- külade heakorrapäevadega seotud kulud;
- Keskkonnainvesteeringute Keskuse AS projektide omafinantseeringud;
- keskkonnateadlikkuse tõstmise seotud kulud (trükised, kampaaniad, üritused);
- taaskasutuspunktide haldamise kulud.

Jäätmehoolduse arendamist toetatakse fondidest ja muudest rahastamisallikatest. Saastetasudest laekuvad summad on alates 2013. a. seoses jäätmete ladestamise vähenemisega prügilasse oluliselt kahanenud. Jäätmed on suures osas suunatud taaskasutusse (sh energiakasutusse), mille eest saastetasusid kehtestatud ei ole. Tabelis 17 on toodud aastatel 2017–2020 laekunud saastetasud ja jäätmehooldusele tehtud kulutused.

Tabel 17. Saku valla eelarvesse laekunud saastetasud ja kulutused jäätmehoolduse korraldamisele aastatel 2017–2020, eurodes

Aasta	Laekunud saastetasu	Kulutused jäätmehooldusele
2017	441	35 602
2018	-	104 067
2019	-	348 031
2020	-	178 973

Allikas: Saku Vallavalitsus

Saku vallale laekus saastetasu viimati 2017. a. ja Saku vald toetab jäätmehoolduse rahastamist vallaeelarvest, investeeringute puhul saadakse tuge fondidest (nt Keskkonnainvesteeringute Keskuselt). Jäätmehoolduse kulutused on prügiveo ja jäätmete transpordikulud, jäätmejaama ja -punkti haldamise kulud, jäätmevaldajate registri haldamise kulud, teadlikkuse tõstmise seotud kulud ning heakorraldus korraldamise kulud.

Üheks suuremaks investeeringuks oli uue jäätmejaama rajamine Saku alevikku (2019). Projekti maksumus oli 294 957 eurot, millest 200 000 eurot on Euroopa Regionaalarengu Fondi toetus ja 94 957 eurot Saku valla omafinantseering. Teiseks suuremaks investeeringuks oli Kiisa aleviku jäätmepunkti rajamine (2018) kogumaksumusega 93054,29 eurot, mis finantseeriti Saku valla eelarvest. Lisanduvad iga-aastased halduskulud.

6. KESKKONNATEADLIKKUS JA TEAVITUSKAMPAANIAD

Saku valla kodulehel on keskkonna ja vallamajanduse all eraldi välja toodud jäätmemajandus (<http://www.sakuvald.ee/jaatmemajandus>), kus saab infot korraldatud jäätmeveo, jäätmete liigiti kogumise, avalike kogumismahutite asukohtade, jäätmejaama ja -punkti, ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemise, jäätmete põletamise ja palju muu kohta. Aastas vähemalt kaheksal korral kirjutatakse aktuaalsetest teemadest ka kohalikus ajalehes, mis viiakse igasse Saku valla postkasti tasuta.

Saku vald koostas infovoldiku „jäätmete sortimine Saku vallas“, mis jõudis jaanuaris 2021. a. igasse postkasti. Sama infovoldik on ka vene keelne ning seda jagatakse nt Saku valla suvilaomanikele. 2021. a suvel valmis jäätmete liigiti kogumise juhend, mis on suunatud pakendite, vanapaberi ja biojäätmete liigiti kogumisele. Samuti uuendatakse üle aasta Saku valla külades ja alevikes teadete tahvritel olevat infot (info kahes keeles, umbes 70 infolehte).

Oluline on lasteaialaste ja kooliõpilaste keskkonnateadlikkuse suurendamine. Koostöös koolide ja lasteaedadega korraldatakse keskkonnavalaseid infopäevi ja üritusi, et kinnistada lastele juba noores eas loodushoiu ja säästliku tarbimise põhimõtteid. Näiteks on tehtud koostööd Terakese lasteaiaga, käidud Kajamaa kooli õpetajatele, Saku Gümnaasiumi ja Kurtina kooli õpilastele jäätmete liigiti kogumisest ja jäätmetekke vältimisest rääkimas.

2021. a augusti viimasel nädalal toimus Saku valla keskkonnanädal (<https://www.sakuvald.ee/et/keskkonnanadal-2021>). Lisaks üldistele keskkonnateadlikkuse teemadele puudutati mitme ürituse juures ka jäätmeid (nt seminar ja paneelarutelu „Roheline vald läbi rohelise akna“), korraldati kolm õppekäiku Iru soojuselektrijaama ning korraldati ka üks jäätmetekke vältimisele, taaskasutusele ja liigiti kogumisele suunatud infopäev.

Olulisematest teemadest, mille kohta teavituskampaaniad tulevad, on: kuhu jäätmed viia, kodune kompostimine (kuidas ja miks), toiduraiskamise ja toidujäätmete tekke vähendamine (kuidas ja miks), jäätmete liigiti kogumine (kuidas ja miks), pakendijäätmete liigiti kogumine – samm edasi, kogume kolmeks (koostöös TVO-ga), jäätmetekke vähendamise võimalused igapäevaste toimingute juures (kui lihtne ja miks), keskkonnasõbralikud valikud, taaskasutus (mida viia ja mida tuua), jäätmete põletamise ohtlikkus, jäätmete ohtlikkuse vähendamine (miks seda teha tuleb), mis saab minu jäätmetest, mikroplast, tekstiilijäätmed ja kiirmood. Teavituskampaaniaid korraldatakse vajaduspõhiselt, kui mõni olulisem teema üles kerkib ja teavitustegevus toimub pidevalt perioodil 2022–2026.

7. SAKU VALLA JÄÄTMEHOOLDUSE EESMÄRGID, ARENGUSUUNAD JA TEGEVUSED

7.1. Eesmärkide seadmine

Saku valla jäätmehoolduse **eesmärk** on jäätmetekke vähendamine, jäätmete taaskasutamise ja ringlussevõtu suurendamine, tekkivate jäätmete ohtlikkuse vähendamine, jäätmete liigiti kogumine, järelevalve tõhustamine ja keskkonnateadlikkuse suurendamine.

Jäätmehoolduse eesmärkide saavutamiseks rakendatakse järgmisi meetmeid: jäätmehoolduse korraldamise pikaajaline planeerimine; seire- ja järelevalvesüsteemi tõhustamine; jäätmetekke vähendamine; jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamine ja jäätmete liigiti kogumise soodustamine; ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamine (täpsemalt alapeatükis 7.6.).

Eesmärkide täitmiseks on koostatud jäätmekava tegevuskava (lisa 1), kus on märgitud tegevused ja nende vahetud tulemused, samuti eeldatav täitmisperiood, rahastamisallikad ning täitja.

Saku valla jäätmehoolduse eesmärkide täitmisel järgitakse ka riigi eesmärke (tabel 18).

Tabel 18. Riigi jäätmekavast, EL jäätmete raamdirektiivist ja ringmajanduse paketist tulenevad eesmärgid.

	Riigi jäätmekava Sihttase aastaks 2020	Jäätmete raamdirektiiv Sihttase aastateks 2020, 2025 ja 2030	Ringmajanduse pakett Sihttase aastateks 2025 ja 2030
Olmejäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist	50%	50% → 55% → 60% 1.01.2025 tuleb tagada tekstiilijäätmete liigiti kogumine	55% → 60%
Pakendijäätmete ringlussevõtu osakaal pakendijäätmete kogumassist	60%	60% → 65% → 70%	65% → 70%
Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu osakaal olmejäätmete kogumassist	13%	13%	
Biolagunevate jäätmete osakaal ladestatavates olmejäätmete kogumassist	20%	20%	
Ehitus-lammutusjäätmete taaskasutuse osakaal nende jäätmete kogumassist	75%	70%	
Elektroonikaromude kogumise osakaal kolmel eelneval aastal turule lastud elektri- ja elektroonikaseadmete kogumassist	65%	65%	
Kantavate patarei ja akujäätmete kogumise osakaal jäätmete kogumassist	45%	45%	

EL jäätmete raamdirektiiv näeb ette, et 2030. aastaks tuleb taaskasutada:

- kodumajapidamisest pärinevaid paberi-, metalli-, plasti- ja klaasijäätmeid ja muid liigiti kogutud kodumajapidamisest pärinevaid jäätmeid ning muudest allikatest pärinevaid samalaadseid jäätmeid, välja arvatud tootmisjäätmed ja põllumajanduslikust tootmisest või metsandusest pärinevad jäätmed, korduskasutuseks ettevalmistamisena ja ringlussevõtuna – **vähemalt 60 protsendi ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas;**
- ehitus- ja lammutusjäätmeid, välja arvatud sellised looduslikud ained nagu kivid ja pinnas ning ohtlikke aineid sisaldavad kivid ja pinnas, korduskasutuseks ettevalmistatuna, ringlussevõtuna ja muul viisil taaskasutatuna, sealhulgas tagasitäiteks, muude ainete asemel – **vähemalt 70 protsendi ulatuses nende jäätmete kogumassist kalendriaastas**

7.2. Vajalikud jäätmehooldusrajatised

Saku alevikus asub 2020. a. avatud jäätmejaam ning Kiisa alevikus 2019. a. avatud jäätmepunkt. Järgnevatel aastatel tuleb tagada nende jäätmehooldusrajatiste haldus, hooldus, arendamine ning järelevalve.

Kuigi suuremad jäätmekäitluskohad on Saku valda rajatud, kuid jäätmete liigiti kogumise suurendamiseks ja riigi sihtarvude täitmiseks tuleb jäätmete infrastruktuuri edasi arendada. Saku vallas on mitmeid piirkondi, mis on kompaktsed asumid kitsaste teede ja tänavatega ning asuvad olemasolevatest jäätmekäitluskohtadest kaugemal. Sellistes piirkondades tuleks liigiti kogumise suurendamiseks rajada kogukondlikud jäätmemajad – iga maja juures ei pea olema mitmeid erinevaid kogumismahuteid, elanikud saavad oma jäätmed viia ühte jäätmemajja. See säästab transpordikuluseid: jäätmevedaja ei pea iga maja juurde eraldi sõitma. Samuti tekib liigiti kogumise võimalus korraga kõigile kogukonna liikmetele. Sellisteks piirkondadeks, kuhu edaspidi jäätmemaja rajamist võiks kaaluda, on näiteks Männiku, Saustinõmme, Lokuti, Jälgimäe, Kirdalu, Tõdva ja Tagadi külad aga ka väiksemad piirkonnad.

Hetkel puudub Saku valla territooriumil võimalus biojäätmeid (nii toidujäätmeid kui ka aia- ja haljastujäätmeid) kompostida. Saku jäätmejaama koguseid arvestades tekib kodumajapidamistes aia- ja haljastujäätmeid vähemalt 150 tonni aastas, lisaks veel kohalike haljasalade jäätmed – nende transportimine Jõelähtme prügilasse on väga ressursikulukas. Kohapealne kompostimisväljak vähendaks transpordikuluseid ja võimaldaks komposti valla territooriumil uuesti ringlusesse võtta.

7.3. Jäätmete liigiti kogumise arendamine koos tähtaegadega

7.3.1. Paber ja kartong

Paberi ja kartongi tuleb koguda liigiti ja üle anda selleks õigust omavale isikule. Paber ja kartong on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga ning nende transpordi ja käitluse eest vastutab korraldatud jäätmeveo hanke võitnud ettevõtte. Kuigi eramajapidamised kasutavad paberit ja kartongi pigem kütteks, tuleks siiski eelistada paberi ja kartongi liigiti kogumist ning taaskasutusse suunamist. Säilitama peab võimaluse eramajadel paberit ja kartongi üle anda. Saku jäätmejaama ja Kiisa jäätmepunkti rajamisega taastati liigiti kogutud paberi ja kartongi üleandmise võimalus. Lisaks

Üksnurme ja Tagadi küladele tuleks paberijäätmete kogumismahuteid lisada teistesse küladesse, näiteks kogukonna jäätmemajadesse aastatel 2022–2026.

7.3.2. Biolagunevad jäätmed

Biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed tuleb koguda liigiti ja üle anda tekkekohas, kompostida oma kinnistu piires järgides Saku valla jäätmehoolduseeskirjas kehtestatud nõudeid või viia Saku jäätmejaama. Biolagunevad köögi- ja sööklajajäätmed on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga ning nende transpordi ja käitluse eest vastutab korraldatud jäätmeveo hanke võitnud ettevõtte. Tiheasustusaladel tuleb võimalusel soodustada ja toetada eramajapidamistes kompostrite soetamist, kuna biojäätmete kogumismahutite igapäevane tühjenus ja transport ei ole sel viisil mõistlik. Tegevust viiakse ellu vastavalt toetusvõimaluste leidmisele eelistatult perioodil 2022–2026 (2023. a lõpuks peab olema tagatud, et biojäätmeid kogutakse kas eraldi või need võetakse ringlusse tekkekohal).

Biolagunevad aia- ja haljastujäätmed tuleb kompostida nõuetele vastavalt oma kinnistu piires, anda üle vastavat luba omavale ettevõttele või viia Saku jäätmejaama. Kohalik kompostimisvõimalus (nt kompostimisväljaku loomine) tuleb tagada vähemalt aastaks 2026.

7.3.3. Pakendite ja pakendijäätmete käitlemise kava

Pakendijäätmed tuleb koguda liigiti ja üle anda tekkekohas või viia vastavatesse avalikku kogumismahutisse. Pakendijäätmed on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga ning nende transpordi ja käitluse eest vastutab korraldatud jäätmeveo hanke võitnud ettevõtte. Eramajade hulgas tuleb arendada tekkekohas kogumise süsteemi, sest see tagab pakendijäätmete kõige parema kvaliteedi ja on elanikele kõige mugavam. Eramajadest kogutud pakendijäätmed on kvaliteedilt kõige paremad seetõttu, et pakendijäätmete puhtuse ja sobivuse eest vastutab kindel inimene ning valet liiki jäätmete hulk pakendikotis/mahutis on minimaalne. Avalikud kogumismahutid võiksid jääda vaid asutuste/kaupluste juurde. Pakendijäätmete kogumispunktide arv peab vastama pakendiseaduses nõutule. Pakendijäätmete kogumise ja käitluse eest vastutavad tootjavastutusorganisatsioonid, kellega koostöös toimub elanike pidev teavitamine pakendijäätmete liigiti kogumise olulisusest, teavitamine on kavandatud pidevalt perioodil 2022–2026. Pakendijäätmete liigiti kogumist soodustaksid kogukonna jäätmemajad, mille rajamine on planeeritud vastavalt võimalusele perioodiks 2022–2026.

Avalike pakendimahutite asukohad on planeeritud nii, et see vastaks pakendiseaduses olevatele tiheduse nõuetele ning seoses rahvaarvu kasvuga vaadatakse pakendimahutite tihedus igal aastal üle. Pakendimahutite tühjenemise sagedus on ajas pidevalt muutuv – enamiku pakendimahutite tühjenussagedus on iga 7 või 14 päeva tagant, suvilapiirkondades paiknevate pakendimahutite tühjenussagedused on suvel suuremad kui talveperioodil. Pakendijäätmete kogumine materjalipõhiselt kolmeks (plast ja metall; klaas; paber ja kartong) vajab välja arendamist – hetkel on suur puudus paber- ja kartongpakendi kogumismahutitest. Avaliku pakendijäätmete kogumisvõrgustiku arendamine on pidev tegevus perioodil 2022–2026.

Avalike pakendimahutite andmed on toodud lisas 2, prognoositavad pakendijäätmete kogused on esitatud alapeatükis 4.12.

7.3.4. Suurjäätmed

Suurjäätmed on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga ning nende kogumise ja käitluse eest vastutab korraldatud jäätmeveo hanke võitnud ettevõtte. Oluline on jätkata suurjäätmete tasuta vastuvõtmist korraldatud jäätmeveoga ning tasu eest Saku jäätmejaamas ka perioodil 2022–2026.

7.3.5. Probleemtooted ja ohtlikud jäätmed

Probleemtooteid (patareid ja akud, elektroonikaseadmed, rehvid) ja ohtlikke jäätmeid saavad elanikud viia tasuta Saku jäätmejaama (va rehvid) ja Kiisa jäätmepunkti. Oluline on jätkata neis asukohtades probleemtoodete ja ohtlike jäätmete vastuvõttu kogu jäätmekava perioodil 2022–2026.

Asbesti sisaldavate jäätmete (eterniidi) üleandmise suurendamiseks on jätkuvalt vaja luua võimalusi nende tasuta üleandmiseks ja jätkata nende vastuvõtmist Saku jäätmejaamas perioodil 2022–2026.

7.3.6. Jäätmete liigiti kogumise arendamine koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa

Lisaks eeltoodule on Keskkonnaministri määrmes nr 4 „Olmejäätmete sortimise kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused“ veel mitmeid jäätmeid, mille liigiti kogumise arendamise tähtajad on toodud tabelis 19.

Tabel 19. Jäätmete liigiti kogumise arendamine koos tähtaegadega konkreetsete jäätmeliikide kaupa.

Jäätmeliik	Tegevus	Tähtaeg
Paber ja kartong (20 01 01)	Jätkata korraldatud jäätmeveo raames kogumist	Pidev tegevus 2022–2026
	Jätkata Saku jäätmejaamas ja Kiisa jäätmepunktis vastuvõtmist	Pidev tegevus 2022–2026
	Võimaldada kogumine kohalikes jäätmemajades	Pidev tegevus 2022–2026
Plastid (20 01 39)	Jätkata Saku jäätmejaamas ja Kiisa jäätmepunktis vastuvõtmist	Pidev tegevus 2022–2026
Metallid (20 01 40)	Jätkata Saku jäätmejaamas vastuvõtmist	Pidev tegevus 2022–2026
Klaas (20 01 02)	Jätkata Saku jäätmejaamas ja Kiisa jäätmepunktis vastuvõtmist	Pidev tegevus 2022–2026
Biolagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 01)	Jätkata Saku jäätmejaamas vastuvõtmist	Pidev tegevus 2022–2026
	Kavandada kohalik kompostimisväljak ja võimaldada vastuvõtt	Hiljemalt aastaks 2026
	Toetada kohtkompostimist eramajades	Pidev tegevus 2022–2026

Biologunevad köögi- ja sööklajajäätmed (20 01 08)	Jätkata korraldatud jäätmeveo raames kogumist	Pidev tegevus 2022–2026
	Jätkata Saku jäätmejaamas vastuvõtmist	Pidev tegevus 2022–2026
	Võimaldada kogumine kohalikes jäätmemajades	Pidev tegevus 2022–2026
Bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastujäätmed (20 02 02, 20 02 03)	Jätkata Saku jäätmejaamas vastuvõtmist	Pidev tegevus 2022–2026
Pakendid (15 01)	Jätkata korraldatud jäätmeveo raames kogumist	Pidev tegevus 2022–2026
	Jätkata Saku jäätmejaamas ja Kiisa jäätmepunktis vastuvõtmist	Pidev tegevus 2022–2026
	Võimaldada kogumine kohalikes jäätmemajades	Pidev tegevus 2022–2026
	Jätkata avaliku kogumisvõrgustikuga kogumist	Pidev tegevus 2022–2026
	Võimaldada kogumine kohalikes jäätmemajades	Pidev tegevus 2022–2026
Puit (20 01 38)	Jätkata Saku jäätmejaamas vastuvõtmist	Pidev tegevus 2022–2026
Tekstiil (20 01 10, 20 01 11)	Jätkata Saku jäätmejaamas vastuvõtmist	Pidev tegevus 2022–2026
	Võimaldada kogumine kohalikes jäätmemajades	Pidev tegevus 2022–2026
	Jätkata kasutuskõlbliku tekstiili kogumist taaskasutuspunktide ja riidekonteineritega	Pidev tegevus 2022–2026
Suurjäätmed (20 03 07)	Jätkata korraldatud jäätmeveo raames kogumist	Pidev tegevus 2022–2026
	Jätkata Saku jäätmejaamas vastuvõtmist	Pidev tegevus 2022–2026
Probleemtoodete jäätmed (20 01 21*, 20 01 23*, 20 01 34, 20 01 35*, 20 01 36)	Jätkata Saku jäätmejaamas ja Kiisa jäätmepunktis vastuvõtmist	Pidev tegevus 2022–2026
Ohtlikud jäätmed (jäätmenimistu alajaotises 20 01 tärniga „*” tähistatud jäätmed ja 15 01 10*)	Jätkata Saku jäätmejaamas ja Kiisa jäätmepunktis vastuvõtmist	Pidev tegevus 2022–2026

7.4. Jäätmetekke vältimine ning jäätmete ladestamise vähendamise plaan ja meetmed

Jäätmehierarhias on kõige esimesel kohal jäätmetekke vältimine. Saku valla territooriumile on loodud kaks taaskasutuspunkti, kuhu toodud esemete hulk näitab, et selliseid kogumispunkte on väga vaja – juba ainuüksi raamatuid tuuakse kogumispunkti igal nädalal üle mitmesaja. Üheks oluliseks meetmeks on paranduskohtade ja laenutuspunktide loomine, toetamine ja arendamine.

Jäätmete ladestamise vähendamiseks tuleb jäätmeid tekkekohas paremini liigitada. Hetkel on mitmed jäätmeliigid liidetud korraldatud jäätmeveoga, et nende üleandmine oleks mugavam. Elanikelt saadud tagasiside ja üleantud kogused näitavad, et Saku jäätmejaam ja Kiisa jäätmepunkt suurendavad jäätmete liigiti kogumist märgatavalt. Kuna iga kodumajapidamine ei soovi oma maja ette viite erinevat kogumismahutit ja see ei oleks ka logistiliselt mõistlik, tuleb liigiti kogumise suurendamiseks rajada kogukondlikud jäätmemajad, mis teenindaksid ühte küla või kindlat piirkonda.

Oluline on koguda biojäätmeladestamise segajäätmetest eraldi. Olemasolevate võimaluste kõrval tuleb suurendada kohalikke kompostimisvõimalusi kohtkompostimise soodustamisega ja kohaliku kompostimisväljaku loomisega.

Ettevõtetes tekib jäätmeid palju rohkem kui kodumajapidamistes. Selleks, et ettevõtete jäätmeteket vähendada, tuleb sealne jäätmete kaardistada ja soodustada erinevaid kohapealseid ringlussevõtu võimalusi (nt koostööd teiste ettevõtetega).

Saku vallas on korraldatud kõikide jäätmeseaduse reguleerimisalasse kuuluvate jäätmeliikide eraldi kogumine kogu valla haldusterritooriumilt ning erandeid jäätmeseaduse § 31 lg 6 alusel tehtud ei ole.

7.5. Prügistamise vähendamise ja koristamise meetmed

Prügistamise vähendamiseks on Saku valla territooriumil mitmeid jäätmete üleandmise võimalusi – kohalikule elanikule on jäätmejaamas mitmeid soodustusi ning Kiisa jäätmepunktis on kõikide vastuvõetavate jäätmeliikide üleandmine tasuta (sh klaas ja plast).

Avalikel üritustel on kohustus koguda segajäätmetest eraldi vähemalt biojäätmeladestamise pakendid. Keskkonnasõbralike avalike ürituste läbiviimiseks on koostatud juhend (www.sakuvald.ee/et/keskkonnasobralik-uritus). Vastavalt võimalustele on kavas soetada avalikel üritustel kasutamiseks korduskasutatavad topsid, et vähendada ühekordsete joogitopside kasutamist (nt laatadel, kontsertidel jm avalikel üritustel).

Prügistamise vähendamiseks on oluline ka pidev järelevalve ja saastajate korralekutsumine. Järelevalvest on täpsemalt kirjas alapeatükis 3.4. Saku vallas lähtutakse „saastaja maksab“ põhimõttest ning iga saastaja peab ise enda tegevuse tulemusel tekkinud prügistamise koristama.

Saku vallas on kevadeti heakorraldus ning vald toetab erinevaid külaseltse ja kogukondi jäätmekottide, kinnaste ja konteineritega. Igal aastal puhastatakse heakorraldusprügist mitmed avalikud alad ja metsaalused. Saku valla elanikud, haridusasutused ja ettevõtted on aktiivselt osalenud septembris Maailmakoristuspäeva üritustel.

Lisaks korraldatud koristamisele toimub ka igapäevane koristamine kohaliku omavalitsuse hallatavatest kohtades (bussipeatused, pinkide ümbrus, teeääred jm), puhtust hoitakse Saku jäätmejaamas ja Kiisa jäätmepunktis ning avalike pakendimahutite ümbruseid koristatakse iganädalaselt.

7.6. Meetmed jäätmehoolduse eesmärkide saavutamiseks

MEEDE 1. Jäätmehoolduse korraldamise pikaajaline planeerimine

1.1.	Tegevus	Saku valla jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide kehtestamine ja ajakohastamine. Jäätmehooldust reguleerivateks õigusaktideks, mis vajavad järjepidevat ajakohastamist, mõningatel juhtudel ka koostamist ja kehtestamist, on jäätmekava, jäätmehoolduseeskiri ning jäätmevaldajate registri põhimäärus.
	Tulemus	Saku valla jäätmehooldust reguleerivad õigusaktid on kehtestatud ja ajakohastatud.
1.2.	Tegevus	Elanike pidev teavitamine nõuetekohasest jäätmete käitlemisest ja jäätmehoolduse korraldusest (kohalik ajaleht, koduleht, sotsiaalmeedia).
	Tulemus	Elanikud ja suvilaomanikud on teadlikud, kuidas peab erinevat liiki jäätmeid nõuetekohaselt käitlema ja kuhu tekkinud jäätmed viia.
1.3.	Tegevus	Keskkonnateadlikkust tõstvate ürituste korraldamine (nt keskkonnanädal, erinevad infopäevad).
	Tulemus	Valla elanikud on nõuetekohase jäätmehooldusega kursis ning saavad vajadusel infot oma kogukonna siseselt.
1.4.	Tegevus	Vallavolikogu liikmetele, vallavalitsuse töötajatele, koolide, lasteaedade ja teistele valla allasutuste töötajatele info/õppepäevade korraldamine koostöös jäätmekäitlejate ja taaskasutusorganisatsioonidega.
	Tulemus	Saku vallas on jäätmekäitlusega kursis olevad asutuste juhid ja töötajad, kes oskavad vastata jäätmealastele küsimustele ning näevad ka oma töös jäätmealaseid kitsaskohti, mida saaks paremaks muuta.
1.5.	Tegevus	Koostöös kooliõpilastele ja lasteaialastele suunatud keskkonna ja jäätmehooldusalaste projektide läbiviimine.
	Tulemus	Saku valla kooliõpilased ja lasteaialapsed teavad, kuidas peab jäätmeid õigesti käitlema ning rakendavad seda tarkust ka edasises elus.
1.6.	Tegevus	Korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks teenuste kontsessiooni korraldamine. Korraldatud jäätmeveo perioodi lõppemise ajaks valitakse järgmiseks perioodiks jäätmevedaja.
	Tulemus	Korraldatud jäätmevedu toimib Saku vallas katkematult.
1.7.	Tegevus	Olemasolevate jäätmehooldusrajatiste töös hoidmine ja vastavate hangete korraldamine
	Tulemus	Saku jäätmejaam ja Kiisa jäätmepunkt on avatud.

MEEDE 2. Seire- ja järelevalvesüsteemi tõhustamine		
2.1.	Tegevus	Kontroll kohtkompostimise ja jäätmete liigiti kogumise üle.
	Tulemus	Jäätmete liigiti kogumine ja kohtkompostimine toimib.
2.2.	Tegevus	Jäätmevaldajate registri täiendamine, järelevalve ja andmevahetuse tõhustamine jäätmevedajaga.
	Tulemus	Jäätmevaldajate registri andmed on aktuaalsed, operatiivselt vahetatakse andmeid jäätmevedajaga. Saku vallal on ülevaade korraldatud jäätmeveo toimimisest ning jäätmevaldajatest, vähenenud on keskkonna prügistamine, sest jäätmed antakse üle tekkekohas.
2.3.	Tegevus	Koostöö tegemine Keskkonnaameti, politsei ja naaberomavalitsustega rikkumiste info vahetamiseks, et järelevalve toimiks efektiivselt. Elanike kaasamine järelevalvesse puhtama keskkonna saavutamiseks.
	Tulemus	Tänu operatiivsele infovahetusele ja sujuvale koostööle avastatakse rikkumised kiiremini ning rikkumiste arv väheneb.

MEEDE 3. Elanike keskkonnateadlikkuse tõstmine		
3.1.	Tegevus	Saku valla kodulehel, ajalehes ja sotsiaalmeedias jäätmetekke vähendamise ja korduskasutuse võimaluste kohta käiva info edastamine. Elanike jaoks tagatakse asjakohase info kättesaadavus kuidas saab igaüks oma kodumajapidamises kaasa aidata jäätmetekke vähendamisele.
3.2.	Tegevus	Teavitamiskampaaniate läbiviimine.
	Tulemus	Keskkonnateadlikkus kasvab ning ettevõtted, asutused ning kodumajapidamised oskavad jäätmeteket vähendada. Iga inimene teab, et kõik suured muutused algavad iseenda käitumisest.

MEEDE 4. Jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamine		
4.1.	Tegevus	Kogukondlike jäätmemajade rajamine perioodil 2022–2026.
4.2.	Tegevus	Kompostimisväljaku rajamine hiljemalt aastaks 2026.
	Tulemus	Saku valla territooriumil on kogukondlikud jäätmemajad ja compostimisväljak, jäätmete liigiti kogumine suureneb.
4.3.	Tegevus	Pakendijäätmete kogumisvõrgustiku täiendamine. Pakendijäätmete kohtkogumise kasutamise suurendamine.
	Tulemus	Kõik Saku valla elanikud koguvad pakendijäätmeid eraldi ja suurem osa neist annab pakendijäätmeid üle kohapeal.
4.4.	Tegevus	Kohtkompostimise toetamine eramajades.
	Tulemus	Elanikud compostivad biojäätmeid nõuetekohaselt ja biojäätmete sisaldus segaolmejäätmetes väheneb.

MEEDE 5. Jäätmetekke vähendamine		
5.1.	Tegevus	Olemasolevate taaskasutuspunktide töös hoidmine ning võimalusel uute loomine.
5.2.	Tegevus	Paranduskohtade ja laenutuspunktide loomine, toetamine ja arendamine.
5.3.	Tegevus	Ettevõtete jäätmetekke kaardistamine ja kohapealsete ringlussevõtu võimaluste soodustamine.
	Tulemus	Jäätmetekke väheneb.

8. JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISE MÕJU KESKKONNALE

Jäätmekäitluse mõju, lähtudes Riigi jäätmekavast aastateks 2014–2020, mida pikendati 2022. a lõpuni, võib olla nii lokaalne, regionaalne kui ka globaalne. Lokaalne mõju – prügilate või muude jäätmekäitluskohtade negatiivne mõju põhja- ja pinnavee kvaliteedile, hais ja häiringud. Regionaalne (regionaalse all mõistetakse nii maakonda, osa riigist, Eestit tervikuna kui ka Läänemere regiooni) – ohtlike jäätmete keskkonda kõrvaldamine, nende nõuete vastane käitlemine, näiteks vedelate jäätmete mõju Läänemere elustikule. Globaalne – kasvuhoonegaaside emissioon prügilatest (metaan) või seoses jäätmete põletamisega (CO₂, NO_x).

Jäätmekäitluse mõju keskkonnale võib olla otsene, näiteks inimese tervise ja heaolu kahjustamine, looduskeskkonna reostamine ja loodusvarade kasutamine jäätmekäitluse tarbeks. Mõju võib olla ka kaudne, näiteks seniste prügilate ümbruse maa hinna langus, vanade prügilate nõuetekohase sulgemisega seotud kulud jm. Üldisemad keskkonnamõjud on järgmised:

- maastike risustamine (ulaladestamine) – keskkonnamõju inimeste hoolimatuse ja vähese keskkonnateadlikkuse tõttu, võib kaasneda ka reostamine ohtlike ainete ja/või jäätmete poolt;
- lammutusjäätmete kasutamine täitematerjalina – väga negatiivseks nähtuseks on ehitiste lammutamise käigus tekkiva ehitusprahi, mis sisaldab ka asbesti (eterniiti), kontrollimatu kasutamine teetäitena;
- mõjud jäätmete kogumisel ja taaskasutamisel – jäätmete kogumine ja vedu saastab õhku ning tekitab müra. See mõju on suhteliselt suur olmejäätmete kogumisel – prügiauto väike kiirus ja sage peatumine põhjustab reostust. Korraldatud jäätmeveo juurdumisega nimetatud mõju väheneb, seda eriti tiheasustusega aladel, sest piirkond on ühe jäätmefirma teenindada ja jäätmevedu toimub optimeeritult;
- biolagunevate jäätmete kompostimise mõju – nii kodumajapidamistes kui ka jäätmekäitluskohtades toimuva kompostimise korral on oht, et toimub jäätmete anaeroobne lagunemine ja kasvuhoonegaaside, eelkõige metaani teke;
- erinevate jäätmete põletamine kodumajapidamistes ja mujal – tekib oluline õhusaaste.

Keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

Saku valla jäätmekavas planeeritavad tegevused aitavad kaasa jäätmete kogumise korraldamisele ning jäätmete liigiti kogumise tõhustamisele. Eesmärgiks on jätkata jäätmete liigiti kogumist, mis aitab kaasa jäätmete lõppkäitlemise keskkonnamõjude vähendamisele, samuti väheneb taastumatute loodusvarade kasutamine ja sellest tingitud keskkonnamõjud.

Täites jäätmekavas püstitatud eesmärgid, suurendades jäätmete sortimist ja eraldi kogumist, luues elanikele võimalusi eraldi kogutud jäätmete üleandmiseks ja motiveerides neid keskkonnateadlikkuse tõusu ning järelevalve tõhustamise kaudu, väheneb ka jäätmete tekkest ja kogumisest tulenev keskkonnamõju.

Jäätmekava näeb ette Saku valda uute jäätmemajade ja kompostimisväljaku rajamist. Vastavalt Vabariigi Valitsuse määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda

keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 10 punktile 1 tuleb kompostimisväljaku rajamisel kaaluda keskkonnamõju hindamise vajalikkust ja koostada eelhindang.

9. JÄÄTMEKAVA UUENDAMINE

Saku valla jäätmekava uuendatakse ja ajakohastatakse iga nelja aasta järel. Kui riigi jäätmekava ajakohastamise käigus tehtud muudatused käsitlevad kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava, ajakohastatakse Saku valla jäätmekava ühe aasta jooksul ajakohastatud riigi jäätmekava kinnitamisest arvates.

KASUTATUD MATERJALID

1. Riigikogu, 14.02.2007. Eesti keskkonnanstrateegia aastani 2030. [<https://www.riigiteataja.ee/akt/12793848>]
2. Riigikontroll, 2008. Ülevaade jäätmehoolduse olukorrast valdades ja linnades. Kas vallad ja linnad on jäätmeseadusest tulenevaid ülesandeid täitnud? [<https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/14153>]
3. SA Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus, 2020. Segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise ja koguste uuring. Lõpparuanne. [<https://www.sei.org/publications/segaolmejaatmete-uuring/>]
4. Vabariigi Valitsus, 13. juuni 2014 korralduse nr 256. Riigi jäätmekava 2014–2020. [<https://envir.ee/ringmajandus/jaatmed/riigi-jaatmekava>]
5. Saku valla üldplaneeringu eelnõu. [<https://www.sakuvald.ee/saku-valla-uus-uldplaneering>]
6. Saku Vallavolikogu 17.10.2019. määrus nr 15. Saku valla arengukava 2035+. [<https://www.riigiteataja.ee/akt/429102019024>]
7. Saku Vallavolikogu 13. detsembri 2007. a määrus nr 12. Jäätmevaldajate registri asutamine ja registri pidamise põhimäärus. [<https://www.riigiteataja.ee/akt/421112011016>]
8. Saku Vallavolikogu 21.12.2017. a määrus nr 9. Saku valla jäätmekava 2018–2021 vastuvõtmine. [<https://www.riigiteataja.ee/akt/429122017460>]
9. Saku Vallavolikogu 22.08.2019. a määrus nr 10. Jäätmehoolduseeskiri. [<https://www.riigiteataja.ee/akt/429052020051?leiaKehtiv>]

LISA 1.**SAKU VALLA JÄÄTMEKAVA 2022-2026 TEGEVUSKAVA**

Nr	Tegevus	Vahetu tulemus	Täitmisperiood	Rahastamisallikad
MEEDE 1. Jäätmehoolduse korraldamise pikaajaline planeerimine				
1.1.	Jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide kehtestamine ja ajakohastamine.	Saku valla jäätmehooldust reguleerivad õigusaktid on kehtestatud ja ajakohastatud.	Vastavalt vajadusele	KOVE
1.2.	Teavitustegevus	Elanikud ja suvilaomanikud on teadlikud, kuidas peab erinevat liiki jäätmeid nõuetekohaselt käitlema ja kuhu tekkinud jäätmed viia	pidev	KOV, taaskasutus-organisatsioonid, jäätmekäitlejad
1.3.	Keskkonnateadlikkust tõstvate ürituste korraldamine	Valla elanikud nõuetekohase jäätmehooldusega kursis ning saavad vajadusel infot oma kogukonna siseselt.	pidev	KOVE, fondid
1.4.	Vallavolikogu liikmetele, vallavalitsuse töötajatele, koolide, lasteadeade ja teistele valla allasutuste töötajatele info/õppepäevade korraldamine	Saku vallas on jäätmekäitlusega kursis olevad asutuste juhid ja töötajad, kes oskavad vastata jäätmealastele küsimustele ning näevad ka oma töös jäätmealaseid kitsaskohti, mida saaks paremaks muuta.	pidev	KOVE
1.5.	Koostöös kooliõpilastele ja lasteaialastele suunatud keskkonna ja jäätmehooldusalaste projektide läbiviimine.	Saku valla kooliõpilased ja lasteaialapsed teavad, kuidas peab jäätmeid õigesti käitlema ning rakendavad seda tarkust ka edasises elus.	pidev	KOVE, fondid
1.6.	Korraldatud jäätmeveo teenuse osutaja leidmiseks teenuste kontsessiooni korraldamine. Korraldatud jäätmeveo perioodi lõppemise ajaks valitakse järgmiseks perioodiks jäätmevedaja.	Korraldatud jäätmevedu toimib Saku vallas katkematult.	Vastavalt vajadusele	KOVE
1.7.	Olemasolevate jäätmehooldusrajatiste töös hoidmine ja vastavate hangete korraldamine	Saku jäätmejaam ja Kiisa jäätmepunkt on avatud.	Vastavalt vajadusele	KOVE
MEEDE 2. Seire- ja järelevalvesüsteemi tõhustamine				
2.1.	Kontroll kohtkompostimise ja jäätmete liigiti kogumise üle	Jäätmete liigiti kogumine ja kohtkompostimine toimib	pidev	KOVE
2.2.	Jäätmevaldajate registri täiendamine, järelevalve ja andmevahetuse tõhustamine jäätmevedajaga.	Jäätmevaldajate registri andmed on aktuaalsed, operatiivselt vahetatakse andmeid jäätmevedajaga. Saku vallal on ülevaade korraldatud jäätmeveo toimimisest ning jäätmevaldajatest, vähenenud on keskkonna prügistamine, sest jäätmed antakse üle tekkekohas.	pidev	KOVE
2.3.	Koostöö tegemine Keskkonnaameti, politsei ja naaberomavalitsustega rikkumiste info vahetamiseks, et järelevalve toimiks efektiivselt.	Tänu operatiivsele infovahetusele ja sujuvale koostööle avastatakse rikkumised kiiremini ning rikkumiste arv väheneb.	pidev	KOVE

MEEDE 3. Elanike keskkonnateadlikkuse tõstmine jäätmetekke vähendamiseks				
3.1.	Saku valla kodulehel ja ajalehes jäätmetekke vähendamise ja korduskasutuse võimaluste kohta käiva info edastamise	Keskkonnateadlikkus kasvab ning ettevõtted, asutused ning kodumajapidamised oskavad jäätmeteket vähendada. Iga inimene teab, et kõik suured muutused on algavad iseenda käitumisest.	pidev	KOVE
3.2.	Teavitamiskampaaniate läbiviimine		pidev	KOVE, taaskasutus-organisatsioonid, jäätmekäitlejad
MEEDE 4. Jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamine				
4.1.	Kogukondlike jäätmemajade rajamine	Saku valla territooriumil on kogukondlikud jäätmemajad ja kompostimisväljak, jäätmete liigiti kogumine suureneb.	2022-2026	KOVE, fondid
4.2.	Kompostimisväljaku rajamine		2026	KOVE, fondid
4.3.	Pakendijäätmete kogumisvõrgustiku täiendamine. Pakendijäätmete kohtkogumise kasutamise suurendamine	Kõik Saku valla elanikud koguvad pakendijäätmeid eraldi ja suurem osa neist annab pakendijäätmeid üle kohapeal.	pidev	KOVE, taaskasutus-organisatsioonid
4.5	Kohtkompostimise toetamine eramajades	Elanikud kompostivad biojäätmeid nõuetekohaselt ja biojäätmete sisaldus segaolmejäätmetes väheneb.	pidev	KOVE, fondid
MEEDE 5. Jäätmetekke vähendamine				
5.1.	Olemasolevate taaskasutuspunktide töös hoidmine ning võimalusel uute loomine	Jäätmeteke väheneb.	pidev	KOVE
5.2.	Paranduskohtade ja laenutuspunktide loomine, toetamine ja arendamine		pidev	KOVE, fondid
5.3.	Ettevõtete jäätmetekke kaardistamine ja kohapealsete ringlussevõtu võimaluste soodustamine		pidev	KOVE

KOV – kohalik omavalitsus

KOVE –kohaliku omavalitsuse eelarvest

fondid – KIK või muud fondid

LISA 2.

Küla/alevik	Aadress	Täpsustus	Pakendi liik	Haldaja
Juuliku küla	Paju ja Eha tee rist		Segapakend	ETO
			Klaaspakend	ETO
Jälgimäe küla	Jälgimäe tee 53		Segapakend	TVO
	Murimäe tee	Murimäe ja Kadakamarja tee ristis	Segapakend	ETO
	Vidriku tee		Segapakend	EPR
			Klaaspakend	EPR
Kasemetsa küla	Tihase ja Purje tee rist		Segapakend	ETO
	Käopesa tee	Käopesa tee ja Käopesa põik ristis	Segapakend	EPR
Kiisa alevik	Kurtina tee 8	Kiisa Vabaajakeskus	Segapakend	ETO
	Sireli tn	Sireli tn ja Kasemetsa tee rist	Segapakend	ETO
			Klaaspakend	ETO
	Kurtina tee 10	A&O kauplus	Segapakend	EPR
			Klaaspakend	EPR
	Pargi tn 1	Kiisa aleviku jäätmepunkt	Paber ja papp	Saku VV
			Klaaspakend	EPR
			Segapakend	EPR
Kurtina küla	Kurtina tee 50	Kurtina kooli parklas	Klaaspakend	EPR
			Segapakend	EPR
	Tiigi tn 14		Segapakend	TVO
	Keskuse tee 11		Segapakend	TVO
Lokuti küla	Lokuti tee 3		Segapakend	ETO
			Klaaspakend	ETO
Metsanurme	Kuresoo tee	Tuletõrje veevõtu tiigi ääres	Klaaspakend	EPR
			Segapakend	EPR
	Kuuseheki tee		Segapakend	ETO
	Annekese tee		Segapakend	EPR
	Kasemetsa tee	Kasemetsa-Kiisa tee poolt tulles peale Nirgiuru teed paremat kätt	Paberpakend	ETO
			Segapakend	ETO
Männiku küla	Tooma tee 26 vastas		Klaaspakend	ETO
			Segapakend	TVO
	Tooma haljak	Külaplatsi ääres	Klaaspakend	TVO
			Segapakend	EPR
Rahula küla	Vana-Rahula	Kortermaja juures	Segapakend	ETO
	Rahula - Saku tee		Klaaspakend	EPR
			Segapakend	EPR
Roobuka küla	Metsanurga tee		Segapakend	TVO
			Klaaspakend	TVO
	Roheluse tee 1	kauplus Ankur	Segapakend	ETO
			Klaaspakend	ETO
	Astra tee	Elektrimaja kõrval	Segapakend	EPR
Saku alevik	Juubelitammede tee 21	Päikesekiillu lasteaia parklas prügimaja kõrval	Segapakend	EPR
			Klaaspakend	EPR
	Kannikese tn 14		Klaaspakend	EPR
			Segapakend	EPR
	Kannikese tn 8		Klaaspakend	ETO
			Segapakend	ETO
	Kingu ja Kүүtsu tee rist		Segapakend	TVO
	Männi tee	Kurvi juures	Segapakend	ETO
	Nurme tn 27		Klaaspakend	EPR
			Segapakend	EPR

	Pargi tn	Prügimaja kõrval	Klaaspakend	EPR
			Segapakend	EPR
	Pähklimetsa tee		Klaaspakend	EPR
			Segapakend	EPR
	Silla tn 2		Segapakend	ETO
			Klaaspakend	ETO
	Tallinna mnt 10	Põhikooli maja taga	Segapakend	TVO
	Tallinna mnt 21		Segapakend	TVO
			Klaaspakend	TVO
	Tallinna mnt 4	Rimi (poe taga)	Segapakend	ETO
			Klaaspakend	ETO
	Teaduse tn 1	Saku Gümnaasiumi taga	Segapakend	ETO
			Klaaspakend	ETO
	Tehnika tn 7		Segapakend	ETO
			Klaaspakend	ETO
	Üksnurme tee 2	Saku Selveri juures	Klaaspakend	EPR
			Segapakend	EPR
Saue küla	Kadakanurga tee		Segapakend	ETO
Saustinõmme küla	Nõmme ja Ristiku tee		Segapakend	TVO
			Klaaspakend	TVO
	Õie tee		Segapakend	EPR
			Klaaspakend	EPR
Tagadi küla	Kurtina - Tagadi tee	Sipelga kaupluse juures	Segapakend	EPR
			Klaaspakend	EPR
			Paber ja papp	Saku VV
Tammemäe küla	Tallinn-Saku-Laagri tee	Kullipesa tee juures	Segapakend	EPR
			Klaaspakend	EPR
	Männiku tee	Tammemäe tankla	Segapakend	ETO
			Klaaspakend	ETO
Tõdva küla	Kaare tee 3	Kahe kuuri vahel	Segapakend	TVO
			Klaaspakend	EPR
			Segapakend	EPR
Tänassilma küla	Nõmmeliiva tee		Segapakend	ETO
	Arunõmme tee 3		Segapakend	EPR
Üksnurme küla	Vahtramäe ja Lukssepa tee rist		Segapakend	TVO
			Klaaspakend	TVO
	Talve tee		Segapakend	EPR
	Üksnurme tee	Saku Tehno juures, endine Saku jäätme punkt	Klaaspakend	ETO
			Paber ja papp	Saku VV
			Segapakend	ETO
	Krookuse pumbajaam		Klaaspakend	EPR
			Segapakend	EPR

TVO - Tootjavastutusorganisatsioon OÜ

ETO - Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ

EPR - OÜ Eesti Pakendiringlus

Saku VV – Saku Vallavalitsuse paigaldatud